

บทที่ 4

การวินิจฉัยการกระทำความผิดอาญา

การกระทำใดจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 ได้บัญญัติหลักทั่วไปไว้ในวรรคแรก ดังนี้

“บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาทในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบ แม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา”

จากหลักกฎหมายข้างต้น การกระทำของบุคคลจะเป็นความผิดทางอาญาได้ก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เพราะถ้าเขาไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิดแล้วจะให้เขาต้องรับผิดชอบก็ย่อมจะก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรม เช่น ก. ขับรถไปด้วยความเร็วปกติโดยมี ข. นั่งไปด้วย รถเกิดยางระเบิดทำให้รถเสียหลักพลิกคว่ำ ข. เสียชีวิต เช่นนี้จะให้ ก. รับผิดชอบย่อมไม่ยุติธรรมเพราะเขาไม่มีเจตนาที่จะฆ่าหรือทำร้าย ข. ต้องถือว่าเหตุการณ์นี้เป็นอุบัติเหตุ

แต่อย่างไรก็ตามจากหลักเกณฑ์ของกฎหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่า บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาเมื่อได้กระทำโดยเจตนา ย่อมใช้ไม่ได้เสมอไป เพราะจะทำให้บุคคลไม่ใช้ความระมัดระวังเท่าที่ควร อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นได้ จึงจำเป็นจะต้องมีข้อยกเว้น สำหรับการกระทำที่บุคคลได้กระทำไปโดยไม่มีเจตนา ให้ต้องรับผิดชอบในทางอาญาบ้างในบางกรณี ข้อยกเว้นดังกล่าวมี 3 ประการ คือ

1. การกระทำโดยไม่มีเจตนา
2. การกระทำโดยประมาท.
3. ความผิดลหุโทษ

1. การกระทำโดยไม่มีเจตนา

เป็นการกระทำไปโดยผู้กระทำไม่มีเจตนา ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบเฉพาะกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยแจ้งชัดให้ต้องรับผิดชอบ แม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา เช่น พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2483 มาตรา 16 ได้บัญญัติว่า “การกระทำที่บัญญัติไว้ในมาตรา 27 และมาตรา 99 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 นั้น ให้ถือว่าเป็นความผิดโดยมีพักต้องคำนึงว่าผู้กระทำมีเจตนาหรือกระทำโดยประมาทเล็กน้อยหรือไม่”

2. การกระทำโดยประมาท

ผู้ที่ได้กระทำความผิดไปโดยประมาทจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำนั้นเป็นกรณีที่ถูกกฎหมาย บัญญัติให้ต้องรับผิดชอบไว้โดยเฉพาะ แม้ผู้กระทำจะไม่ได้กระทำโดยเจตนาก็ตาม ดังเช่น ประมวลกฎหมายอาญามาตราดังต่อไปนี้เป็นตัวอย่าง “ได้บัญญัติให้ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาแม้จะ ได้กระทำไปโดยประมาท

มาตรา 291 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

มาตรา 300 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตราย สาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 311 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกหน่วง หนี้ยวถูกกักขัง หรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับ ไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
.....”

ฉะนั้น ตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา หากไม่มีคำว่า “โดยประมาท” หรือ “ประมาท” บัญญัติไว้ในตัวบท จะต้องเข้าใจว่าบุคคลผู้กระทำนั้นจะต้องกระทำโดยเจตนาจึงจะเป็นผู้กระทำ ความผิด เว้นแต่ความผิดลหุโทษ

3. ความผิดลหุโทษ ความผิดลหุโทษเป็นความผิดเล็กน้อย แม้ผู้กระทำจะมีได้กระทำโดย เจตนาก็เป็นความผิด ทั้งนี้เว้นแต่บทบัญญัติความผิดลหุโทษนั้นเองจะมีความบัญญัติให้เห็นว่าต้อง มีเจตนาจึงจะเป็นความผิด เช่น

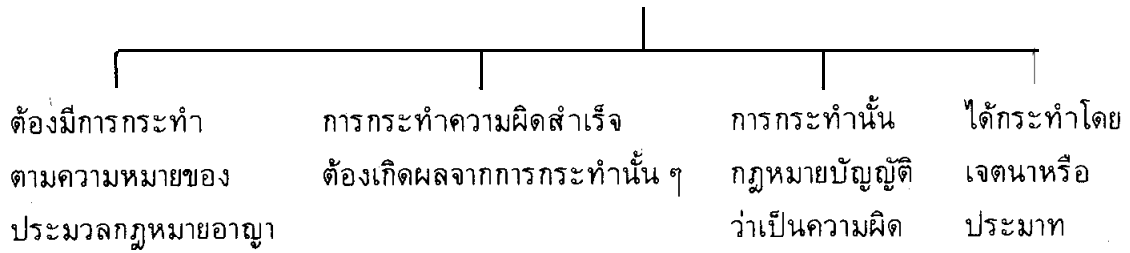
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 104 บัญญัติว่า “การกระทำความผิดลหุโทษ ตามประมวล กฎหมายนี้แม้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็เป็นความผิด เว้นแต่ตามบทบัญญัติความผิดนั้นจะมีความบัญญัติ ไว้เป็นอย่างอื่น”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391 บัญญัติว่า “ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็น เหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จากบทบัญญัติจะเห็นได้ว่าแม้จะเป็นความผิดลหุโทษแต่ผู้กระทำจะต้องมีเจตนา กระทำความผิดจึงจะเป็นความผิดได้

จากหลักทั่วไปดังกล่าวมาแล้วข้างต้นการที่จะวินิจฉัยว่า การกระทำจะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ก็จำเป็นต้องวินิจฉัยจากหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. จะต้องมีการกระทำตามความหมายของกฎหมายอาญา
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล
3. การกระทำนั้นกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด
4. ผู้กระทำได้กระทำโดยเจตนาหรือประมาท

การวินิจฉัยการกระทำผิดอาญา

ตอนที่ 1

การกระทำตามความหมายของกฎหมายอาญา

ถ้าพิจารณาจากประมวลกฎหมายอาญาจะเห็นว่าความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเกิดจากการกระทำของบุคคลนั้นมีอยู่สองประเภท คือ

1. ความผิดที่ห้ามมิให้บุคคลกระทำ กับ
2. ความผิดที่บังคับให้บุคคลกระทำ

1. ความผิดที่ห้ามมิให้บุคคลกระทำ

ตามปกติบุคคลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่จะกระทำการใด ๆ ได้ทุกอย่างภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย กล่าวคือสิ่งใดที่กฎหมายห้ามมิให้กระทำได้กระทำได้ เช่น ปากของเรา เราย่อมมีสิทธิที่จะพูดอะไรก็ได้ เว้นแต่การพูดหมิ่นประมาทผู้อื่นจะพูดไม่ได้ เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 ได้บัญญัติไว้ห้ามมิให้พูดหมิ่นประมาทผู้อื่น

2. ความผิดที่บังคับให้บุคคลกระทำ เป็นกรณีที่กฎหมายบังคับให้ผู้กระทำความผิดต้องกระทำ ถ้างดเว้นเสียจะต้องมีความผิด และถูกลงโทษ ซึ่งเท่ากับเป็นกรณียกเว้น กล่าวคือแทนที่จะห้ามมิให้กระทำ กฎหมายกลับบังคับให้กระทำ ดังตัวอย่าง ดังนี้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 367 บัญญัติว่า “ผู้ใดเมื่อเจ้าพนักงานถามชื่อ หรือที่อยู่ เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายไม่ยอมบอกหรือแถลงบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท”

มาตรา 368 บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันควรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าคำสั่งเช่นนั้น เป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้สั่งให้ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 374 บัญญัติว่า “ผู้ใดเห็นผู้อื่นตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิต ซึ่งตนอาจช่วยได้โดยไม่ควรกลัวอันตรายแก่ตนเองหรือผู้อื่น แต่ไม่ช่วยตามความจำเป็น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 383 บัญญัติว่า “ผู้ใดเมื่อเกิดเพลิงไหม้หรือสาธารณภัยอื่น และเจ้าพนักงานเรียกให้ช่วยระงับ ถ้าผู้นั้นสามารถช่วยได้แต่ไม่ช่วย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เหล่านี้เป็นต้น

ไม่ว่าจะเป็นความผิดที่กฎหมายห้ามมิให้กระทำ หรือความผิดที่กฎหมายบังคับให้ต้องกระทำ ความสำคัญอยู่ที่ “การกระทำ” ทั้งสิ้น ดังนั้นประมวลกฎหมายอาญา จึงจำต้องบัญญัติ ความหมายของการกระทำ ว่าหมายความว่าอย่างไร เพื่อเป็นหลักในการวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคท้าย บัญญัติว่า “การกระทำให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้นโดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย”

ตามบทบัญญัตินี้ จึงแยกการกระทำออกได้เป็น 2 อย่าง คือ

1. การกระทำโดยตรง
2. การงดเว้นการที่จักต้องกระทำ

1. การกระทำโดยตรง หมายถึงการเคลื่อนไหวร่างกายโดยผู้กระทำได้รู้สำนึกอยู่แล้วว่าจะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงเคลื่อนไหวร่างกายกระทำตามที่จิตใจตกลงหรือบังคับให้กระทำและได้กระทำลงไป ซึ่งพอจะแยกออกได้ดังนี้

1.1 ต้องมีความคิดที่จะกระทำ กล่าวคือ ผู้กระทำคิดว่าจะกระทำ

1.2 ตกลงใจที่จะกระทำตามที่ได้คิดไว้ กล่าวคือ ระยะเวลาอยู่ในระยะเตรียมตามที่ได้คิดไว้ว่าจะกระทำ

1.3 ได้กระทำตามที่ได้คิดไว้ กล่าวคือ เป็นการลงมือกระทำหรือเคลื่อนไหวร่างกาย ตามที่ได้ตกลงใจ เช่น ก.คิดจะฆ่า ข. ก่อนที่ ก.จะยิง ข. ตายนั่น ก. ได้ (1) คิดว่าจะฆ่า ข. ดีหรือไม่ (2) ก. ก็ตกลงใจจะฆ่า ข.แล้วก็เตรียมปืนไว้ว่าเมื่อพบ ข. จะยิง ข. ให้ตาย (3) ก.ก็เอาปืนยิง ข.ตาย ซึ่งตาม (3) นี้เป็นการกระทำตามที่ได้ตกลงใจว่าจะฆ่า ข. หรือเป็นการเคลื่อนไหวร่างกายตามที่ได้ตกลงใจไว้

“การกระทำ” ตามกฎหมายนี้เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ซึ่งจะต้องประกอบทั้ง 1.1, 1.2 และ 1.3. จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ เพราะหากขาดข้อใดข้อหนึ่งแล้วก็เป็นความผิดอาญาไม่ ดังตัวอย่างเช่น ก.สะกดจิต ข.ให้แทง ค. เมื่อ ข. แทง ค. ตามกฎหมาย การที่ ข. แทง ค. ไม่ใช่การกระทำ

ของ ข.เลย เพราะ (1) ข.มิได้คิดจะแทงค. (2) ข.ก็มิได้ตกลงใจที่จะแทง ค. (3) ข.จึงมิได้กระทำตามที่ตกลงใจ หรือ

ก. และ ข. ชัดใจกัน ก. ผลัก ข. กระเด็นไป ฎกนาง ง. ซึ่งกำลังอุ้มบุตรอายุ 2 เดือนเศษอยู่ แรงกระแทกทำให้บุตรของนาง ง. หลุดมือหล่นไปยังพื้นศิระะไปกระทบกับก้อนหินเลือดออกมาก ประกอบกับยังเป็นทารกจึงทำให้ถึงแก่ความตาย เช่นนี้ จะถือว่าเป็นการกระทำของ ข. หาได้ไม่ เพราะ ข. มิได้ (1) คิดที่จะไปกระแทกนาง ง. เพื่อให้บุตรของนาง ง. ตกลงยังพื้น (2) เมื่อมิได้คิดก็มิได้ตกลงใจ (3) จึงมิได้กระทำตามที่ตกลงใจ

กรณีดังกล่าวมาข้างต้นเป็นการกระทำที่ผู้กระทำได้ลงมือกระทำเองโดยตรง ยังมีอีกประเภทหนึ่ง ผู้กระทำมิได้ลงมือและกระทำด้วยตนเองแต่ได้ใช้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีความรับผิดชอบทางอาญาในฐานะผู้กระทำเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด เช่น สั่งให้สุนัขซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงไปกัดผู้อื่น กรณีเช่นนี้ก็ถือว่าผู้กระทำได้กระทำผิดเอง เพราะใช้สัตว์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด หรือใช้บุคคลที่ไม่มีความรับผิดชอบทางอาญาในฐานะผู้กระทำโดยเจตนาให้กระทำความผิดการกระทำเช่นนี้เรียกว่าการกระทำโดยทางอ้อม (กระทำโดยใช้บุคคลอื่นเป็นเครื่องมือ) เช่น

(1) ใช้บุคคลในขณะที่บุคคลนั้นไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน (มาตรา 65 ประมวลกฎหมายอาญา) ให้กระทำความผิดอาญา (แต่ถ้าบุคคลนั้นรู้ผิดชอบอยู่บ้าง ไม่เรียกว่า เป็นการกระทำความผิดโดยทางอ้อม)

(2) ใช้ให้เด็กอายุไม่เกินเจ็ดปีกระทำความผิด (มาตรา 72 ประมวลกฎหมายอาญา) เช่น ใช้ให้เด็กเอายาพิษไปใส่ลงในแก้วน้ำให้เขาดื่มถึงแก่ความตาย เป็นต้น

(3) การ**ใช้บุคคลโดยทำให้บุคคลนั้นสำคัญผิดในข้อเท็จจริง และโดยเหตุนี้จึงไม่มีเจตนา**กระทำผิด เช่น ก. กับ ข. เป็นเพื่อนกันแต่ ก. คิดอยากจะฆ่า ข. เพราะ ข. โกงเงินไป 1 ล้านบาท แต่ก็ยังกลัวกฎหมาย บังเอิญวันหนึ่งในขณะกำลังร่วมวงสุราก็เกิดไม่สบายกระทันหัน ก. จึงพา ข. ไปส่งโรงพยาบาล แพทย์เห็นว่าต้องฉีดยาชนิดหนึ่ง แต่ยาชนิดนี้จะไม่ฉีดยากับคนเป็นโรคหัวใจ เพราะจะทำให้ช็อคถึงตายได้ แพทย์จึงถาม ก. ว่า ข. เป็นโรคหัวใจหรือไม่ ก. ซึ่งรู้อยู่แล้วว่า ข. เป็นโรคหัวใจอย่างแรง เมื่อฟังแพทย์อธิบายถึงเรื่องยาที่จะฉีดยให้กับ ข. จึงบอกกับแพทย์ว่า ข. มิได้เป็นโรคหัวใจ เพื่อให้แพทย์ได้ฉีดยาชนิดนี้ให้กับ ข. ข. จะได้ตายสมเจตนาของ ก. เมื่อแพทย์ฉีดยาให้กับ ข. แล้วอีกครู่ต่อมา ข. ก็สิ้นลมหายใจ กรณีเช่นนี้ถือว่า ก. ได้กระทำความผิดฐานฆ่าคนตายซึ่งเป็นการกระทำความผิดโดยทางอ้อม กล่าวคือ ก. ทำให้แพทย์สำคัญผิดในข้อเท็จจริงและโดยเหตุนี้ แพทย์จึงไม่มีเจตนาจะฆ่า ข. ตาย

หมายเหตุ

(1) การกระทำผิดโดยอ้อมหมายถึงความรวมถึงผู้กระทำได้กระทำไปเพียงชั้นพยายามหรือชั้นเตรียมการกระทำที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดด้วย

(2) ตามกฎหมายถือว่าการกระทำผิดโดยทางอ้อมมีผลเท่ากับการกระทำผิดเอง เพราะถือว่าการกระทำตามกฎหมายทั้งสิ้น

2. การงดเว้นการที่จักต้องกระทำ: การกระทำนอกจากที่ได้แสดงออกมาภายนอกแล้วยังมีการกระทำอีกอย่างหนึ่งซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นการกระทำด้วย นั่นก็คือการกระทำโดยการงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น และการงดเว้นการที่จักต้องกระทำนี้ จะต้องเป็นการงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น และผลนั้นต้องเป็นผลโดยตรงซึ่งเกิดจากการงดเว้น เช่น มารดามีหน้าที่ให้นมแก่บุตรทารกแต่มารดาไม่ให้นมแก่บุตรทารก จนบุตรนั้นตาย ความตายของทารกเกิดจากการที่มารดาไม่ให้นม กล่าวคือเกิดจากการงดเว้นการกระทำคือการให้นมแก่บุตรและผลคือความตายของบุตรก็เป็นผลโดยตรงจากการที่มารดางดเว้นการที่จักต้องกระทำ (คือการให้นมแก่บุตร)

การกระทำโดยการงดเว้นการที่จักต้องกระทำนั้น บุคคลผู้ซึ่งงดเว้นนี้จักต้องมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำ แต่งดเว้นไม่กระทำจึงจำต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นจากการที่ตนงดเว้นนั้น หน้าที่ที่จักต้องกระทำอาจเป็นหน้าที่ที่เกิดขึ้นโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือหน้าที่โดยยอมตนเข้าไปผูกพันเอง

2.1 หน้าที่โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เป็นหน้าที่ที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ให้บุคคลมีหน้าที่นั้น ๆ เช่น สามีภริยาจำต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1461) บุตรจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1563) บิดามารดาจะต้องอุปการะเลี้ยงดูตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์หรือบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองไม่ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564) เป็นต้น

หน้าที่โดยบทบัญญัติของกฎหมายนี้ต้องเป็นหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยเฉพาะเจาะจงว่าการไม่กระทำอย่างใดเป็นความผิด มิใช่เป็นหน้าที่โดยทั่ว ๆ ไป เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 154, 156, 157, 162 (3), 168, 169, 170, 171, 216, 374, 383 ซึ่งได้บัญญัติว่าการไม่กระทำหรือการงดเว้นกระทำในกรณีเหล่านั้นเป็นความผิด

2.2 หน้าที่โดยยอมตนเข้าไปผูกพัน

หน้าที่นี้เกิดจากการที่ผู้กระทำยอมตนเข้าไปผูกพันปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเองโดยจะมีสัญญาหรือไม่ก็ตาม หรือจะมีบำเหน็จ สิ้นจ้างรางวัลหรือไม่ก็ตาม

2.2.1 หน้าที่ตามสัญญา เช่น บิดามารดาของเด็กจ้าง ก. มาเป็นพี่เลี้ยงคอยดูแลบุตรอายุ ขวบเศษของตนถ้าพี่เลี้ยงเห็นเด็กตกลงไปในน้ำ แล้วไม่ช่วยเหลือปล่อยให้เด็กจมน้ำตายต้องถือว่า ก. พี่เลี้ยงได้กระทำทำให้เด็กตายโดยการงดเว้น หากมีเจตนาให้เด็กตายก็就会有ความผิดฐานฆ่าคนตาย โดยเจตนา แต่ถ้าประมาทก็就会有ความผิด ฐานฆ่าคนตายโดยประมาท

แนวคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกาที่ 983/2508 จำเลยที่ 1 เป็นผู้ช่วยนายสถานี ทำหน้าที่แทนนายสถานีรถไฟมีอำนาจ ใช้จำเลยที่ 2 คนการสับเปลี่ยนหัวประแจรางรถไฟ แล้วไม่ไปตรวจดูตามข้อบังคับ จำเลยที่ 2 สับเปลี่ยนแล้วไม่สับกลับคืนรางเดิม เป็นเหตุให้รถไฟชนกันมีคนตาย ดังนี้ การที่จำเลยที่ 1 ไม่ไปตรวจหัวประแจก่อนที่รถจะมาถึงก็เป็นเพียงละเว้นไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับเป็นคนละเรื่องกับการกระทำโดยประมาท การไม่ไปตรวจหัวประแจไม่ใช่ผลโดยตรงที่ทำให้รถชนกัน ผลโดยตรงที่ทำให้รถชนกันอยู่ที่การเปลี่ยนหัวประแจแล้วไม่สับกลับ ซึ่งเป็นการกระทำของจำเลยที่ 2 ผู้เดียว

ฎีกาที่ 1909/2516 จำเลยขับรถยนต์บรรทุกเสาไฟฟ้ามาตามถนนในเวลากลางคืน แล้วล่อรถพ่วงที่จำเลยขับหลุดทำให้เสาตกลงมาขวางถนนและจำเลยไม่ได้จัดให้มีโคมไฟหรือเครื่องสัญญาณ อย่างอื่น เพื่อให้ผู้ใช้ถนนเห็นเสาที่ขวางถนนอยู่นั้นเป็นเหตุให้รถที่แล่นมาชนเสามีคนตายและบาดเจ็บ ถือได้ว่าจำเลยกระทำโดยประมาท และผลเสียหายเกิดจากการที่จำเลยงดเว้นการที่จักต้องกระทำ เพื่อป้องกันผลนั้น จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291,300

2.2.2 หน้าที่ที่เกิดจากการยอมตนเองไปผูกพันไว้โดยเฉพาะ หรือหน้าที่ที่มีได้เกิดตามสัญญา หน้าที่นี้เป็นไปด้วยความสมัครใจของผู้กระทำเอง และจักต้องกระทำตลอดไป เช่น รับฝากบุตร ของเพื่อนบ้านไว้ดูแลในขณะที่เพื่อนบ้านไปจ่ายตลาด แล้วไม่ดูแล ปล่อยให้เด็กจมน้ำตาย หากผู้ รับฝากเจตนาไม่ดูแลปล่อยให้เด็กจมน้ำตายก็就会有ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา แต่ถ้าประมาทก็就会有 ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท หรือพบคนได้รับบาดเจ็บอยู่ที่ถนนก็ตัดสินใจเข้าช่วยเหลือพา ผู้บาดเจ็บใส่รถเพื่อจะนำไปโรงพยาบาล พอไปได้ครึ่งทางเกิดเปลี่ยนใจนำผู้บาดเจ็บลงจากรถให้ นอนอยู่ข้างทางต่อไป เช่นนี้ผู้กระทำจะต้องมีความผิดเพราะจะต้องกระทำให้ตลอดคือจะต้องพา

ไปให้ถึงโรงพยาบาล หรือบิดาซึ่งมิใช่บิดาโดยชอบด้วยกฎหมายหากแต่ได้อุปการะเลี้ยงดูบุตรนั้น ก็จักต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรนั้นตลอดไปหากงดเว้นไม่เลี้ยงดู บุตรผู้นั้นถึงแก่ความตาย บิดาโดย ไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมทำให้บุตรตายโดยการงดเว้นเป็นต้น

หน้าที่ที่จักต้องกระทำโดยบทบัญญัติของกฎหมาย และหน้าที่ที่จักต้องกระทำโดยยอมตน เข้าไปผูกพันไว้โดยเฉพาะมิได้มีความหมายเฉพาะเพียงมีหน้าที่ต้องทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่หน้าที่ที่จักต้องกระทำนั้นจะต้องทำเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลนั้นด้วย เช่น ก.เป็นหนี้ ข. แล้ว ไม่ยอมชดใช้ บ้าน ข. ถูกเพลิงไหม้ ข. ไม่มีเงินจึงไปทวงหนี้จาก ก. ก. ก็ไม่ยอมชดใช้อยู่เรื่อยไป ใน ที่สุด ข. ไม่มีเงินซื้ออาหารรับประทาน อดข้าวจนเป็นลมและหัวใจวายในที่สุด เช่นนี้จะถือว่า ก. มีความผิดฐานทำให้คนตายมิได้

ฉะนั้นการมีหน้าที่ที่จักต้องกระทำต้องเป็นหน้าที่ที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลขึ้น

ตอนที่ 2

ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

การกระทำความผิดทางอาญาที่เกี่ยวกับผลของการกระทำ แยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การกระทำที่ผลไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นก็ถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว เช่น ความผิดตาม มาตรา 137 “ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงานซึ่งอาจทำให้ผู้อื่น หรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษ.....” ซึ่งความผิดตามมาตรานี้ เมื่อผู้แจ้งความได้แจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานก็เป็นความผิดแล้ว เจ้าพนักงานจะเชื่อถ้อยคำที่แจ้งหรือไม่ก็เป็นความผิดสำเร็จ หรือความผิดฐานเบิกความเท็จต่อศาลตามมาตรา 177 ก็เช่นกัน เมื่อเบิกความเท็จต่อศาลก็เป็นความผิดแล้ว ศาลจะเชื่อถ้อยคำที่เบิกความหรือไม่ก็เป็นความผิดสำเร็จ

ฉะนั้น ความผิดประเภทนี้จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

2. การกระทำที่ผลจำเป็นต้องเกิดขึ้นจึงจะเป็นความผิดสำเร็จ เช่น ความผิดตาม 288 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี” หรือความผิดตามมาตรา 290 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดมิได้มีเจตนาฆ่า แต่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตายต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี.....” เป็นต้น ซึ่งจากตัวบทที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่า เมื่อมีความตายเกิดขึ้นจึงจะเป็นความผิดสำเร็จ ฉะนั้น ความผิดเหล่านี้จึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล กล่าวคือ จะต้องพิจารณาว่าผลที่เกิดขึ้นสัมพันธ์กับการกระทำนั้น ๆ หรือไม่

ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้เฉพาะกรณี ที่ผลของการกระทำความผิดได้ก่อให้เกิดผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เช่น ความผิดตาม มาตรา 290 ซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้กระทำความผิดมีเจตนาทำร้ายร่างกาย แต่ผลของการกระทำเป็นเหตุให้บุคคลนั้น ถึงแก่ความตาย

เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลนี้ ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ ใน มาตรา 63

“ถ้าผลของการกระทำความผิดใดทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ผลของการกระทำความผิดนั้นต้องเป็นผลที่ตามธรรมดาย่อมเกิดขึ้นได้”

ฉะนั้น ถ้าในประมวลกฎหมายอาญามีได้บัญญัติเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลไว้เป็นอย่างอื่น ก็ต้องถือว่าในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลต้องเป็นไปตามหลักที่บัญญัติไว้ในมาตรา 63 นี้

เมื่อใดจึงจะถือว่าผลของการกระทำความคิดเป็นผลที่ตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องพิจารณาจากความรู้สึกของบุคคลทั่ว ๆ ไปว่าผลที่เกิดขึ้นนั้น ตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นได้จากการกระทำนั้น ๆ หรือไม่ เช่น เอมิดฟันครีชะเขาแต่ฟันแรงไปหน่อยทำให้ผู้ถูกฟันถึงแก่ความตาย ตามความรู้สึกของบุคคลทั่ว ๆ ไป จะต้องรู้สึกว่าเป็นผลที่ตามธรรมชาติย่อมเกิดขึ้นได้จากการฟัน ฉะนั้น จึงต้องเป็นความผิดตามมาตรา 290

ตอนที่ 3

การกระทำนั้นมิใช่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด

ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าการกระทำใดจะเป็นความผิดหรือไม่ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่า การกระทำนั้นเป็นความผิด กฎหมายที่จะบัญญัติว่าการกระทำเป็นความผิด เช่น ประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดความผิดและโทษทางอาญาไว้ เป็นต้น ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นความผิด จะลงโทษผู้กระทำไม่ได้

ตอนที่ 4

ผู้กระทำได้กระทำโดยเจตนา

การกระทำความผิดทางอาญาปกติจะต้องมีเจตนา ทั้งนี้เพราะถ้าบุคคลไม่มีเจตนาที่จะทำความผิด จะให้เขาต้องรับผิดชอบในทางอาญาย่อมไม่เป็นการยุติธรรม ฉะนั้นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคแรก จึงบัญญัติว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา” และมาตรา 59 วรรคสองก็บัญญัติไว้อีกว่า “กระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น”

ฉะนั้น กระทำโดยเจตนาจะต้องมีองค์ประกอบดังนี้

(1) กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ

(2) ในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น

1. กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ

ผู้กระทำรู้สำนึกในการเคลื่อนไหวหรือหมายถึงดเว้นการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งผู้กระทำสามารถที่จะคิด ตกลงใจตามที่คิดและกระทำตามที่ตกลงใจนั้นจึงถือว่าผู้กระทำได้กระทำโดยรู้สำนึก ตัวอย่าง เช่น ก.นอนหลับละเมอตีบ ข.ซึ่งนอนอยู่บนเตียงเดียวกันตกลงมาศีรษะแตกไม่ถือว่า ก.รู้สำนึกในการกระทำยังมีใช่เป็นการกระทำโดยเจตนา หรือ ก.สะกดจิต ข.ให้แทง ค. ข.จึงแทง ค.ตายไม่ถือว่า ข. กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ เพราะในขณะที่ ข.ถูกสะกดจิตตัว ข.เองมิได้เคลื่อนไหวร่างกายภายใต้บังคับอำนาจจิตใจของตนเอง

(2) ในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น หมายถึงผลสำเร็จของการกระทำ ซึ่งรวมถึงผลอันเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นด้วย ซึ่งการกระทำโดยเจตนา จึงมีใช่เพียงแต่ผู้กระทำรู้สำนึกเท่านั้น แต่การรู้สำนึกในการกระทำนี้ จะต้องประสงค์ต่อผลหรือเสี่ยงเห็นผลที่จะเกิดขึ้นด้วย

ฉะนั้น จึงแยกเจตนาออกได้เป็น 2 อย่าง คือ

1. เจตนาโดยตรงหรือเจตนาโดยประสงค์ต่อผล

2. เจตนาโดยอ้อมหรือโดยปริยาย หรือเจตนาโดยยอมเสี่ยงเห็นผล

1. เจตนาโดยตรง หรือเจตนาโดยประสงค์ต่อผล หมายถึงผู้กระทำได้รู้สำนึกและมีความประสงค์ต่อผลที่ผู้กระทำต้องการอยู่ในขณะที่กระทำ ซึ่งผลนั้นจะเกิดขึ้นตามที่ผู้กระทำประสงค์

หรือไม่เป็นข้อสำคัญแม้ผลที่ผู้กระทำมุ่งหมายหรือประสงค์ให้เกิดจะไม่เกิดหรือไม่มีทางบรรลุผลตามที่มุ่งหมายได้อย่างแน่แท้ ก็ยังได้ชื่อว่ากระทำโดยเจตนาซึ่งอาจเป็นความผิดได้ในฐานพยายามตามมาตรา 80 ประมวลกฎหมายอาญา เช่น การยิงปืน ผู้กระทำย่อมรู้สำนึกในการที่กระทำคือการยิงปืนแต่ผู้กระทำอาจประสงค์ต่อผลได้หลายอย่าง เช่น ยิงนก ยิงเป่า ยิงสุนัข หรือยิงคน เป็นต้น ฉะนั้นเพียงผู้กระทำรู้สำนึกในการที่กระทำยังไม่เพียงพอที่จะวินิจฉัยได้ต้องรู้ถึงความประสงค์ของผู้กระทำด้วยกล่าวคือจะวินิจฉัยว่าผู้กระทำเจตนาฆ่าคนตายโดยการยิงก็ต่อเมื่อผู้กระทำรู้สำนึกในการที่กระทำ คือ การยิง และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลของการยิงคือความตาย จึงวินิจฉัยได้ว่าผู้กระทำมีเจตนาฆ่าคนตายแต่ถ้าหากว่าความประสงค์ของผู้กระทำไม่เกิดขึ้น กล่าวคือไม่มีความตายเกิดขึ้นผู้กระทำก็ยังได้ชื่อว่ากระทำโดยเจตนา ซึ่งอาจมีความผิดได้ในฐานะพยายามตามมาตรา 80 ประมวลกฎหมายอาญา

แนวคำพิพากษาฎีกาเจตนาโดยประสงค์ต่อผล

สามีจำเลยคลอเคลียเมียน้อยต่อหน้า ห้ามก็ไม่ฟังเกิดโทสะ จึงคว้าพริกขนาดใหญ่ฟันสามมีพื้นที่ 2 ครั้ง ครั้งแรกถูกที่คอเป็นแผลลึก 6 เซนติเมตร ส่วนแผลที่ 2 มีได้พื้นรุนแรงเหมือนแผลที่ 1 เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายไม่ใช่พยายามฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 19/2500)

ศาลลงโทษปรับนิติบุคคลฐานขมขัยข้าวผิด พ.ร.บ.สำรวจและห้ามกักกันข้าวฯ ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 219/2500)

จำเลยใช้ปืนยิงผู้เสียหาย บาดแผลที่ได้รับสรุปได้ว่าเล็กน้อย ปืนที่ใช้ยังไม่ปรากฏว่าเป็นปืนร้ายแรง วินิจฉัยว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า จึงเป็นความผิดฐานพยายามฆ่าคน (คำพิพากษาฎีกาที่ 347/2500)

ใช้ขวานพกเล็ก ๆ ฟันท้ายทอย 1 ครั้ง บาดแผลเล็กน้อยถูกฟันแล้วผู้เสียหายยังไปไหนได้ตามลำพัง หากได้รับการรักษาตามวิชาแพทย์แผนปัจจุบันก็ไม่ทำให้ถึงตายได้ แต่โดยเหตุที่ปล่อยแผลไว้สกปรก จึงเกิดหนองและเป็นพิษขึ้น ตายใน 3 วัน เป็นความผิดฐานฆ่าคนโดยไม่เจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 437/2500)

ใช้ขวานตีศีรษะกระดุกแตกตาย ไม่ปรากฏว่าขวานใหญ่ขนาดไหนแผลลึกแค่ไหน จำเลยมิได้ใช้ขวานฟัน แต่ใช้สันขวานตีเท่านั้น ยังไม่พอแสดงว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 708/2500)

จำเลยลักทรัพย์ เจ้าทรัพย์ 2 คนเข้าจับ จำเลยต่อสู้ใช้มีดปลายแหลมยาวทั้งตัวและด้ามเท้าปากกามักซิมแทงเจ้าทรัพย์ทั้งสอง 10 กว่าแผล รักษาเดือนเศษจึงหาย ไม่ใช่เรื่องวิวาทต่อสู้ จำเลยมีความผิดฐานพยายามฆ่าคนโดยเจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 902/2500)

ใช้มีดปลายแหลมยาวทั้งด้ามทั้งตัวประมาณ 1 คืบ แทะทะลุเข้าช่องปอด โดยเมสสุราพบกันที่แกงเอา 1 ที่ แล้วหนีไปมิได้มีข้อสาเหตุประการใดต่อกันมิดที่ใช้แทงไม่ใช่อาวุธร้ายแรง บาดแผลก็เล็กน้อย หากไปถูกอวัยวะสำคัญจึงตาย เป็นการฆ่าโดยไม่เจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 1275/2500)

หรือสิ่งปลูกสร้างของผู้อื่นเอกองรวมไว้ ไม่มีเจตนาแกล้งทำให้เสียหายโดยปราศจากเหตุผล อาจเป็นเพราะเข้าใจว่าผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ทำได้ ไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียหาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1617-1618/2500)

ยิงในระยะวาเศษ ถูกขาเหนือตาคุ่มกระดูกแตก ถ้าตั้งใจฆ่าก็คงยิงถูกที่สำคัญได้แสดงว่าจำเลยไม่มีเจตนาฆ่า เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ไม่ใช่พยายามฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 1006/2501)

ทะเลาะกันแล้วแยกกันไป ผู้ตายเดินไปได้ 1 เส้น จำเลยทั้งสามวิ่งตามไปตีแล้วจับแขนผู้ตายคนละข้าง อีกคนหนึ่งแทงถูกแขนซ้ายและหน้าอก อยู่ได้ 2 คืบก็ตายจำเลยทั้งสามมีความผิดฐานฆ่าคนโดยไม่เจตนา แต่กำหนดโทษควรให้ลดหลั่นกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1024/2501)

ผู้ตายชกต่อยจำเลยก่อนจนจำเลยตกจากฐานที่หนึ่ง จำเลยจึงใช้มีดแทงผู้ตายตรงหน้าอกหนึ่งที ศาลฎีกาตัดสินว่า จำเลยใช้มีดแทงป้องกันตัว แต่การกระทำของจำเลยเกินกว่าเหตุ เพราะผู้ตายชกต่อยจำเลยด้วยมือเปล่า และจำเลยเองก็มีรูปร่างสูงใหญ่กว่าผู้ตาย ไม่จำเป็นจะต้องถึงใช้มีดปลายแหลมทำร้ายผู้ตายก็ได้ จำเลยต้องมีเจตนาฆ่าคนตายโดยเจตนา เพราะจำเลยใช้มีดยาวเกือบคืบแทงตรงหน้าอกอันเป็นอวัยวะส่วนสำคัญ และขณะที่แทงก็มีโอกาสเลือกแทงได้จำเลยมีผิดตามมาตรา 288 ประกอบด้วยมาตรา 69 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1215/2501)

ใช้ปืนยิงคนโดยเชื่อว่าอยู่ยงคงกระพัน อันปราศจากเหตุผล เป็นความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 59/2502)

คิดว่าคนร้ายมาจดห้องจึงใช้ปืนยิง ยิงโดยไม่เห็นตัวและยิงลงต่ำไม่ประสงค์ให้ถูกใคร หากเผชิญกระสุนไปถูกไม้คร่าวแล้วแลกลับไปถูกคนที่เข้าใจผิดว่าเป็นคนร้ายดังนี้ ถือว่าไม่มีทั้งเจตนาฆ่าและเจตนาทำร้าย (คำพิพากษาฎีกาที่ 509/2502)

การที่จำเลยใช้ปืนอันเป็นอาวุธร้ายแรงยิงเขา และยิงตามบริเวณลำตัวซึ่งเป็นส่วนสำคัญของร่างกาย ถ้าถูกที่สำคัญในบริเวณนั้นผู้เสียหายก็ต้องตาย แม้ยิงเพียงทีเดียวก็เป็นการเพียงพอที่จะเห็นได้แล้วว่าจำเลยมีเจตนาจะฆ่า การที่จำเลยไม่ทำร้ายซ้ำเติมอีก อาจเป็นเพราะจำเลยหมดกระสุนปืนหรือเพราะต้องการหนีโดยรีบด่วนก็ได้ เพียงเท่านั้นหาเป็นเหตุที่จะเชื่อว่าจำเลยไม่มีเจตนาที่จะฆ่าไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 600/2502)

ไม้ที่จำเลยตีผู้เสียหายยาว 5 ฟุต เป็นไม้แก่นโคนโต 10 นิ้ว ตอนกลางและปลายโต 8 นิ้วครึ่ง อันเป็นอาวุธอาจทำร้ายถึงตายได้ แม้จำเลยจะตีเพียงทีเดียว แต่ก็ตีอย่างแรงจนกะโหลกศีรษะแตก ผู้เสียหายล้มลงไม่ได้สติ พูดไม้ได้ต่อมา 2 วัน ก็ตายเพราะบาดแผลที่ถูกตี ดังนั้นต้องถือว่าจำเลยฆ่าผู้เสียหายโดยเจตนา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 36/2503)

จำเลยมีโอกาสจะแทงผู้ตายแถวบริเวณอวัยวะที่ทำให้ถึงแก่ความตายได้ง่ายแต่กลับเลือกแทงที่ขาซึ่งเป็นอวัยวะส่วนที่ไม่น่าจะทำให้ถึงตาย และจำเลยแทงเพียงทีเดียว จึงสื่อให้เห็นเจตนาว่าจำเลยไม่มีเจตนาทำร้ายให้ถึงตายเมื่อผู้ตายถึงตายจำเลยมีผิดเพียงฆ่าคนโดยไม่เจตนา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 659-660/2503)

การที่จำเลยใช้ปืนสั้นซึ่งเป็นอาวุธทำให้ถึงตายได้ ยิ่งถูกคนที่หน้าท้อง ย่อมต้องถือว่ามีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1368/2503)

จำเลยใช้มีดตัวมีดยาว 4 นิ้วฟุต กว้าง 2 เซนติเมตร ด้ามยาว 5 นิ้วฟุต แขนงเสือกไปแถวหน้าอกผู้ตาย ในขณะที่ผู้ตายเดินมาหาโดยมิได้ระวังตัวแผลทะลุช่องปอด เช่นนี้ จำเลยมีความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ประชุมใหญ่ 42/2504)

การใช้ปืนซึ่งเป็นอาวุธร้ายแรงยิงคนในร้านสุรา แม้ผู้ยิงจะเมาสุราก็ตาม ก็อาจแลเห็นผลได้ว่าผู้ถูกยิงอาจถึงตายได้ เมื่อกระสุนปืนที่ยิงพลาดไปถูกคนอื่นบาดเจ็บสาหัส ก็ต้องมีความผิดฐานพยายามฆ่าคน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ประชุมใหญ่ที่ 241 - 242/2504)

จำเลยใช้มีดพกปลายแหลมแทงท้องผู้ตาย แผลลึกถึง 12 เซนติเมตร แสดงว่าจำเลยแทงโดยแรง และตำแหน่งบาดแผลคือที่ท้องนั้น เป็นที่เห็นได้ว่าจำเลยเลือกแทงที่สำคัญ ย่อมแลเห็นผลของการกระทำแล้วว่าจะต้องถึงตาย เช่นนี้ จำเลยย่อมมีความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1059/2504)

การที่จำเลยใช้มีดดาบยาว 1 แขน กระโดดลงจากเรือไปต่อสู้กับผู้ตาย และฟันผู้ตายถึง 3 แห่ง แผลที่สำคัญถูกคอเกือบขาด แสดงให้เห็นว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตาย จำเลยจึงมีความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนา (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ประชุมใหญ่ที่ 777/2505)

ผู้เสียหายถูกฟันด้วยมีดได้ เป็นแผลที่หัวคิ้วขวามานเหนือปาก ยาว 8 นิ้ว กว้างครึ่งนิ้ว ลึกถึงมันสมอง กะโหลกศีรษะแตก ถ้าไม่ได้รับการรักษาเยียวยาให้ทันท่วงทีแล้วย่อมถึงแก่ความตาย เห็นได้ว่าจำเลยทำร้ายผู้เสียหายโดยมีเจตนาฆ่า จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามฆ่า (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1281/2508)

จำเลยและผู้ตายกอดปล้ำต่อสู้กันในเวลาที่มีตมองไม่เห็นกัน จำเลยดึงมีดพกซึ่งเหน็บที่เอว
แทงไปสองที แขนงไปโดยไม่รู้ว่าจะถูกตรงไหน แสดงให้เห็นว่าจำเลยไม่ได้ตั้งใจแทงในที่สำคัญ แต่
ผลปรากฏว่าผู้ตายถูกแทงที่สำคัญถึงแก่ความตาย เช่นนี้ จำเลยไม่มีเจตนาฆ่า เพียงแต่มุ่งทำร้าย
จนเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายโดยไม่ได้ตั้งใจ มีความผิดฐานฆ่าคนโดยไม่เจตนา (คำพิพากษา
ฎีกาที่ 1323/2508)

การที่จำเลยใช้มีดแทงผู้ตายตรงบริเวณหน้าอกเหนือหัวใจจนทะลุใน ครั้นผู้ตายล้มลงแล้ว
จำเลยคร่อมจะแทงซ้ำอีกเช่นนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าจำเลยเจตนาจะฆ่าผู้ตาย (คำพิพากษาฎีกาที่
15/2509)

จำเลยใช้มีดแทงผู้ตาย 1 ที เนื่องจากผู้ตายโดดเข้าไปทำร้ายจำเลยปรากฏว่าแผลลึก 3 นิ้ว
ครึ่ง แม้มีดที่จำเลยใช้แทงทำร้ายผู้ตายเป็นอาวุธร้ายแรงอาจทำให้ถึงตายได้ แต่เรื่องนี้ขณะเกิดเหตุ
เป็นเวลาค่ำมืด จำเลยแทงขณะที่ผู้ตายโดดเข้าไปหาจำเลยและแทงเพียงที่เดียวมิได้ซ้ำเติมอย่างใด
และไม่ได้ความว่าจำเลยได้แทงโดยแรงเหตุที่ผู้ตายมีบาดแผลลึกมากอาจเนื่องจากกำลังแรงที่ผู้ตาย
กระโดดเข้าไปจะทำร้ายจำเลยประกอบกับจำเลยใช้มีดแทงมาจึงทำให้เกิดบาดแผลลึก อนึ่งผู้ตาย
เป็นน้องสาวของจำเลยแท้ ๆ จึงไม่มีเหตุผลถึงกับจะฆ่ากันตาย เฉพาะลักษณะของมีดและบาดแผล
จึงยังไม่พอที่จะชี้ชัดว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 411/2509)

จำเลยใช้เหล็กปลายแหลมสามเหลี่ยมยาวทั้งตัวและด้ามประมาณ 1 คืบ แทงผู้ตายขณะ
ยืนร้าว โดยแทงที่ใกล้สะบักซ้ายทางเบื้องหลังตรงที่สำคัญบาดแผลลึกถึง 5 นิ้วฟุต แสดงว่าแทง
โดยแรง พฤติการณ์ดังนี้ส่อให้เห็นชัดว่าจำเลยตั้งใจแทงโดยมีเจตนาฆ่าให้ตาย จำเลยย่อมมีความผิด
ตามมาตรา 289 (คำพิพากษาฎีกาที่ 632/2509)

จำเลยใช้มีดแทงนายศรีเนื่องจากนายศรีเดินไปเหยียบเท้าจำเลยโดยไม่เจตนาขณะที่จำเลย
เมาสุรานอนอยู่ ตามรายงานชันสูตรบาดแผลของแพทย์ปรากฏว่าบาดแผลของนายศรีที่ถูกจำเลยแทง
ทำร้ายมี 5 แผล แต่ทะลุภายใน 3 แผลคือ (1) ที่บริเวณชายโครงแถบซ้ายยาว 2 ซม. กว้างครึ่ง
ซม. (2) แผลบริเวณหน้าอกกว้างยาวขนาดเดียวกับแผลแรกและ (3) แผลบริเวณหน้าท้องแถบ
ขวา 3 ซม. กว้าง 1 ซม. เห็นได้ว่าแผลเหล่านี้ล้วนอยู่ในบริเวณห่อหุ้มอวัยวะสำคัญภายใน
ทั้งสิ้น และเมื่อพิจารณาประกอบกับอาวุธมีดปลายแหลมที่จำเลยใช้แทงซึ่งตัวมีดยาว 6 นิ้วกว้าง
4 ซม. และเป็นการแทงหลายทีในระยะกระชั้นชิดติดกันอย่างเคียดแค้น ส่อแสดงให้เห็นว่าจำเลย
มีเจตนาแทงเพื่อฆ่านายศรีให้ถึงแก่ความตาย หากแต่แพทย์ได้เยียวยารักษาไว้ทันท่วงทีจึงไม่ถึงชีวิต

ซึ่งตามคำแพทย์ผู้รักษาว่า เมื่อนายศรีไปถึงโรงพยาบาลมีอาการหนักมากจนคลำหาชีพจรไม่ได้ หัวใจเต้นอ่อนเนื่องจากเสียเลือดมากถ้าไม่ให้เลือดช่วยก็อาจถึงแก่ความตายได้ โดยพฤติการณ์และบาดแผลประกอบด้วยอาวุธดังกล่าวมาฟังได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่านายศรี มีความผิดตามมาตรา 288 ประกอบด้วยมาตรา 80 (คำพิพากษาฎีกาที่ 755/2509)

จำเลยกับผู้ตายสมัครใจเข้าต่อสู้ทำร้ายกัน จำเลยใช้มีดพกปลายแหลมทำร้ายแทงผู้ตาย 1 ที่หน้าอกขณะที่ยังทั้งสองกำลังต่อสู้กอดปล้ำกัน ผู้ตายถึงแก่ความตาย ไม่มีพยานรู้เห็นจำเลยแทงผู้ตายในโอกาสใดและท่วงท่าอย่างไร ดังนี้เมื่อคำนึงถึงว่าจำเลยแทงผู้ตายเพียงทีเดียวและผู้ตายเคยถูกจำเลยแทงในขณะที่ต่อสู้และมีการกอดปล้ำกัน ด้วยจำเลยไม่คาดคิดว่าจะแทงถูกผู้ตายตรงไหนก็ได้ คดีจึงไม่พอที่จะเชื่อว่าจำเลยแทงผู้ตายโดยมีเจตนาฆ่า คงมีความผิดฐานทำให้คนตายโดยไม่เจตนาตามมาตรา 290 เท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 874/2509)

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยแผ้วถางทำลายป่าคุ้มครองและยึดถือโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อได้ความว่าที่พิพาทนี้ได้มีการโอนการครอบครองต่อ ๆ กันมา เป็นพฤติการณ์ที่จำเลยเข้าใจโดยสุจริตว่าจำเลยเข้าครอบครองโดยชอบ หาได้จงใจฝ่าฝืนกฎหมายไม่ ขาดเจตนาอันเป็นองค์ประกอบทางอาญาจึงลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่าฯ กับประมวลกฎหมายที่ดินไม่ได้และเป็นคนละประเด็นกับข้อที่ว่าแม้มีผู้เคยมีสิทธิครอบครองอยู่ก่อนและโอนต่อ ๆ มาเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้เป็นป่าคุ้มครอง ก็ไม่ทำให้ที่นั้นหมดสภาพเป็นป่าคุ้มครอง (คำพิพากษาฎีกาที่ 1462/2509)

มีดที่จำเลยใช้แทงผู้เสียหายยาวทั้งตัวและด้ามประมาณคืบเศษ แผลที่แทงลึกประมาณ 8 ซม. เป็นมีดเล็กไม่ร้ายแรง จำเลยเมาสุรามากจึงแทงไป 1 ที แม้ถูกที่หน้าอกก็หาได้ร้ายแรงไม่ ฟังไม่ได้ถนัดกว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า คำพิพากษาฎีกาที่ 42/2504 รูปคดีต่างกับคดีนี้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1639/2509)

ผู้ตายรูปร่างสูงและใหญ่กว่าจำเลย ผู้ตายต้อยเตี้ยกว่าจำเลย จำเลยล้มลง พอจำเลยลุกขึ้นผู้ตายก็ใช้มือขวาจับด้ามมีดพก แต่ยังไม่ทันชักมีดออกจากฝัก กิริยาของผู้ตายที่ใช้มือขวาจับด้ามมีดพกในขณะที่การทำร้ายยังไม่ขาดตอน แสดงให้เห็นว่าผู้ตายมีเจตนาที่จะแทงจำเลย ข้อที่ว่าผู้ตายยังไม่ทันชักมีดออกจากฝักนั้น การชักมีดออกจากฝักย่อมกระทำได้โดยง่ายและโดยเร็วจึงไม่ใช่ข้อสำคัญ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1772/2509)

จำเลยและผู้เสียหายสมัครใจวิวาทกันด้วยเรื่องพุดผิดหูเพียงเล็กน้อยโดยไม่เคยมีสาเหตุ

โทรทัศน์เครื่องกันมาก่อน ผู้เสียหายใช้ไม้คมแฝกตีศีรษะจำเลย 1 ที่ จำเลยก็ใช้มีดปลายแหลมยาวทั้ง
ด้ามทั้งตัวประมาณ 1 คีบแทงไป 1 ที่ ผู้เสียหายตีซ้ำอีก 1 ที่ จำเลยก็แทงไป 1 ที่ ดังนี้เห็นได้
ว่าจำเลยได้แทงผู้เสียหายในขณะที่ถูกตีศีรษะโดยกระทันหันในที่ทันใด จำเลยย่อมจะมีแรงอยู่
เพราะถูกตีศีรษะและขณะนั้นก็มีแสงมุกมัวไม่เห็นกันถนัด ไม่มีโอกาสที่จำเลยจะตั้งใจเลือกหรือ
กำหนดได้ว่าจะแทงไปถูกตรงไหนของร่างกายได้ ทั้งเมื่อผู้เสียหายร้องขึ้นว่าถูกจำเลยแทง จำเลยก็
ทั้งมีดหนีโดยมิได้ทำร้ายซ้ำเติมอีก เช่นนี้ยังไม่พอฟังว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย (คำพิพากษา
ฎีกาที่ 205/2510)

จำเลยได้เถียงกับภรรยา แล้วจำเลยใช้ไม้ไผ่ขนาดโตกว่าหัวแม่มือชนิดหน่อตึกรรยา แต่ตีหนัก
มือไป ทำให้พลาดไปถูกผู้เสียหายถึงแก่ความตายเมื่อภรรยาจำเลยหนีไปแล้วจำเลยก็ได้ตีผู้เสียหาย
ซ้ำอีก ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่า จำเลยกระทำโดยมิได้ประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลว่าผู้เสียหายอาจ
ถึงแก่ความตายเพราะการกระทำของจำเลยได้ จำเลยจึงมีความผิดฐานฆ่าคนโดยไม่เจตนา (คำพิพากษา
ฎีกาที่ 447/2510)

ผู้ตายมีขวานและมีดขอเป็นอาวุธ จำเลยมีมีดพกเป็นอาวุธได้เข้าต่อสู้ทำร้ายซึ่งกันและกัน
โดยต่างไม่มีเวลาที่เลือกแทงฟัน ทั้งสองคนต่างมีบาดแผล 7 แห่งด้วยกัน ผู้ตายเสียโลหิตมากจึง
ถึงแก่ความตาย ดังนี้จำเลยมีความผิดฐานฆ่าคนโดยไม่เจตนา ไม่ใช่ฐานฆ่าคนโดยเจตนา (คำพิพากษา
ฎีกาที่ 1085/2510)

การที่จำเลยใช้อาวุธปืนยิงไปยังผู้อื่นหลายนัดนั้น ส่อเจตนาให้เห็นว่าจำเลยตั้งใจฆ่า แต่
กระสุนปืนไม่ถูกที่สำคัญ จึงไม่ถึงแก่ความตาย ดังนี้ จำเลยต้องมีความผิดฐานพยายามฆ่าคน (คำ
พิพากษาฎีกาที่ 1439/2510)

ใช้มีดพร้าขอขนาดใหญ่ตัวมีดยาว 45 เซนติเมตร ฟันผู้เสียหายตามโอกาสที่อำนาจคือเมื่อ
ผู้เสียหายอยู่กับพื้นที่พื้นหลัง เมื่อผู้เสียหายวิ่งหนีก็ฟันคอบาดแผลรักษาหายภายใน 2 เดือน ดังนี้
ยังไม่ถือว่ามิเจตนาฆ่า คงมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายบาดเจ็บสาหัสเท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่
831/2511)

ปล่อยกระแสไฟฟ้า 200 โวลท์ ไปตามรั้วโรงภาพยนตร์ ป้องกันคนข้ามรั้วไปดูภาพยนตร์
ทางรูฝา เป็นการที่จำเลยเจตนาทำร้ายผู้อื่น เป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย จึงมีความผิดฐานฆ่าคนโดย
ไม่เจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 1999/2511)

จำเลยเตะภรรยาซึ่งอุ้มบุตรอายุเพียงเดือนเศษจนภรรยาล้มลงและบุตรกระเด็นหลุดไปยัง

พื้นดิน ขณะที่ภรรยาล้มนอนหงายอยู่กับพื้นดิน จำเลยจับบุตรที่กระเด็นหลุดจากมือภรรยาไปแล้ว ยกขึ้นกระแทกลงไปที่อกภรรยาโดยแรง จนบุตรเกิดอาการบวมที่หน้าและศรีษะ หายใจขัด และถึงแก่ความตายในวันที่จำเลยกระทำร้ายนั้น การกระทำของจำเลยเป็นการฆ่าคนโดยเจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 859/2512)

จำเลยได้เลี้ยงทะเลาะกับผู้เสียหายก่อน แล้วผู้เสียหายใช้ของแข็งตีศรีษะจำเลย 1 ที่ จำเลยไปหยิบมีดโต้วิ่งเข้าหาผู้เสียหาย ผู้เสียหายวิ่งหนี จำเลยไล่ตาม ผู้เสียหายหกล้ม จำเลยตามทันทีใช้มีดโต้ฟันผู้เสียหายมีบาดแผล 2 แห่ง ที่ข้อศอกและไหล่ขวา แล้วจำเลยก็กลับไปเองโดยไม่ได้ทำร้ายซ้ำเติมอีก ดังนี้แสดงว่า จำเลยได้ฟันผู้เสียหายโดยฉกฉวย เนื่องจากผู้เสียหายตีศรีษะจำเลยแตก แม้อาวุธที่จำเลยใช้ฟันจะเป็นมีดที่ใหญ่ยาวถึงศอกเศษ อันอาจทำให้ผู้เสียหายถึงตายได้ก็ดี แต่จำเลยก็ฟันผู้เสียหายเพียง 2 แผลในที่ที่ไม่สำคัญเท่านั้นแล้วจำเลยก็หยุดยั้งและกลับไปเอง ทั้งที่จำเลยมีโอกาสมะฟันผู้เสียหายซ้ำในที่สำคัญ ๆ ให้ถึงตายได้ บาดแผลที่ผู้เสียหายได้รับก็รักษาหายภายในเวลาหนึ่งเดือนเพียงเท่านั้นยังฟังไม่ได้ว่า จำเลยมีเจตนาฆ่า คงฟังได้ว่าจำเลยมีเจตนาทำร้ายผู้เสียหายเท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 1048/1512)

ก่อนเกิดเหตุจำเลยผู้เป็นบิดาเลี้ยงเคยทำร้ายเมียชนิดและจับผู้ตายซึ่งมีอายุเพียง 4 ปีโยนซึ่งอาจจะเนื่องจากเกลียดชังเพราะผู้ตายเป็นบุตรเลี้ยง ดังนั้น การที่จำเลยกระที่บผู้ตายจนไตซ้ายแตกมีอุจจาระไหลออกมาเปรอะเปื้อนตามร่างกาย แสดงว่าจำเลยใช้เท้ากระที่บอย่างหนักและรุนแรง เมื่อประกอบกับการที่จำเลยพูดว่าเอาให้ตายเสียที จึงฟังได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1329/2512)

จำเลยกับผู้ตายสมัครใจเข้าต่อสู้กัน จำเลยใช้มีดปลายแหลมใบมีดยาวประมาณ 7 นิ้วฟุต กว้างประมาณ 1 นิ้วฟุต แขนงผู้ตาย 2 แผล แผลที่ 1 ตรงชอกคอกยาว 5 เซนติเมตร กว้าง 1 เซนติเมตร แผลที่ 2 ตรงท้องน้อยด้านซ้ายยาว 3 เซนติเมตร กว้าง 1 เซนติเมตร ทะลุเข้าข้างในไส้ทะลัก อันเป็นบาดแผลสาหัส ผู้ตายตายทันที การที่จำเลยใช้อาวุธร้ายแรงแทงผู้ตายในที่สำคัญถึง 2 แผลเช่นนี้ ฟังได้ว่าจำเลยเลือกทำร้ายถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1401/2512)

จำเลยใช้มีดปลายแหลมใบมีดยาว 9 นิ้วฟุต แขนงผู้เสียหาย วิชาญชนยอมรู้ดีว่า หากใช้มีดแทงหน้าอกหรือกลางหลังอันเป็นอวัยวะสำคัญด้วยน้ำหนักมากก็มีผลให้ถึงตายได้ เมื่อผู้เสียหายได้รับบาดแผลตรงลิ้นปี่ระดับราวนม แม้ปรากฏว่าแผลไม่ถูกปอด แต่แพทย์ต้องเจาะเอาเลือดออกจากช่องปอดถึง 100 ซี.ซี.ซึ่งหากเลือดท่วมหรือเต็มปอดก็จะถึงตาย แสดงว่าแพทย์รักษาผู้เสียหาย

ไว้ได้ทันท่วงที พุทธิการณ์ที่กล่าวมามีเหตุผลบ่งชี้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1487/2512)

จำเลยใช้ขวาน ตั้วขวานกว้าง 2 นิ้วครึ่ง ยาว 3 นิ้วครึ่ง ด้ามยาว 17 นิ้วนับว่าเป็นขวานขนาดใหญ่ พันข้างหลังผู้เสียหายที่คออันเป็นอวัยวะสำคัญโดยแรงเป็นบาดแผลฉกรรจ์ ถ้าไม่รักษาพยาบาลทันท่วงทีก็อาจถึงแก่ความตายเนื่องจากโลหิตออกมากได้ กรรมย่อมเป็นเครื่องชี้เจตนา จำเลยต้องมีความผิดฐานพยายามฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 1531/2512)

จำเลยใช้มีดโต้ใบมีดกว้างราว 3 นิ้วมีผู้ใหญ่ติดกัน ยาวราว 1 ฟุต พันผู้เสียหายซึ่งเป็นพ่อตา 2 ที่ ถูกที่ใบหน้า 1 แห่ง แผลเย็บแล้วยาว 14 เซนติเมตร อีกแผลหนึ่งถูกที่กลางหลังยาว 9 เซนติเมตร สาเหตุเนื่องจากผู้เสียหายด่าลูกจำเลยจำเลยจึงเกิดโทสะพันผู้เสียหาย ดังนี้เห็นว่าจำเลยไม่มีเจตนาฆ่า เพราะถ้าจำเลยมีเจตนาฆ่า จำเลยต้องฟันมากกว่านี้และเลือกฟันที่อวัยวะสำคัญมากกว่านี้ได้ ทั้งบาดแผลก็ไม่ปรากฏว่าอาจทำให้ถึงอันตรายแก่ชีวิต จำเลยจึงมีผิดเพียงฐานทำร้ายร่างกายสาหัส (คำพิพากษาฎีกาที่ 1557/2512)

ในกรณีวิวาทสมครใจต่อสู้ทำร้ายซึ่งกันและกัน การที่จำเลยถูกฝ่ายผู้ตายซึ่งมีจำนวนมากกว่า และมีอาวุธดีกว่ารวมทำร้าย แล้วจำเลยเหวี่ยงมีดกราดไปมาถูกผู้ตายที่ขมับ เพราะผู้ตายโผล่เข้ามา จำเลยไม่มีโอกาสเลือกแทงผู้ตายให้ถูกที่สำคัญได้ เพราะเป็นการซุ่มโจมตีผู้ตายหลายคน จะฟังว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตายยังไม่ได้ จำเลยคงมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนาเท่านั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 1603/2512)

จำเลยไม่พอใจผู้เสียหายและพูดว่าเดี๋ยวยิง ผู้เสียหายทำให้ยิงจำเลยควักปืนออกมาปากกระบอกยังไม่ทันหันพ้นจากเอวและยังไม่ทันหันหันมาทางผู้เสียหาย ก็ถูกผู้เสียหายแย่งปืนไปได้ ดังนี้ จำเลยอาจทำท่าขู่ก็ได้ พุทธิการณ์ยังไม่พอฟังว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 1647/2512)

จำเลยใช้ปืนลูกซองยาวยิงผู้เสียหายในระยะห่างกัน 10 วา ถูกบริเวณเอวด้านหลังเป็นบาดแผลสาหัสขณะผู้เสียหายลงจากเรือนวิงหนี การที่ผู้เสียหายไม่ตายนั้นหาใช่กระสุนปืนมีแรงระเบิดน้อยไม่ หากเป็นเพราะผู้เสียหายวิงหนีพ้นระยะวิถีกระสุนที่สามารถจะทำอันตรายให้ถึงตายได้ต่างหาก เพราะจำเลยกล่าวอ้างในฎีกาว่า หากจำเลยมีเจตนาฆ่าก็จะใช้ปืนยิงผู้เสียหายขณะอยู่บนเรือนซึ่งเป็นการยอมรับว่าหากยิงในระยะใกล้แรงระเบิดของกระสุนที่จำเลยใช้ย่อมทำให้ผู้เสียหายถึงตายได้ จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้เสียหาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1725/2512)

จำเลยฟ้องเจ้าพนักงานเป็นคดีแพ่งเรื่องที่สาธารณะต่อมาทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน โดยจำเลยยอมรับว่าที่พิพาทเป็นที่สาธารณะประโยชน์ และฝ่ายเจ้าพนักงานยินยอมให้จำเลยครอบครองที่พิพาทไปก่อน โดยจะดำเนินการให้ทางราชการถอนสภาพที่พิพาท เพื่อเปิดโอกาสให้จำเลยจับจอง แม้จะยังมีได้มีพระราชกฤษฎีกาให้เพิกถอนที่ดินดังกล่าวก็ตาม ก็เป็นพฤติการณ์ที่ทำให้จำเลยเข้าใจโดยสุจริตว่าจำเลยเข้าครอบครองโดยชอบ หากได้ตั้งใจฝ่าฝืนกฎหมายไม่ จึงขาดเจตนาอันเป็นองค์ประกอบความผิดทางอาญา จำเลยไม่มีความผิด (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 1462/2509 พนักงานอัยการจังหวัดกระบี่ โจทก์นายดวง เพ็ชรลูก กับพวก จำเลย) (คำพิพากษาฎีกาที่ 1862-1863/2512)

จำเลยใช้ปืนที่ขึ้นนกแล้วจ้องจะยิง หางอกผู้เสียหายเพียง 1 คอก และยิงปืนขึ้นแต่มีผู้อื่นจับมือจำเลยข้างที่ถือปืนให้เบนไป แม้กระสุนปืนจะไม่ถูกผู้เสียหายก็ตามย่อมถือได้ว่า จำเลยได้กระทำไปโดยเจตนา แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้เสียหาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1868/2512)

ใช้ปืนยาวยิงไปที่เรือซึ่งอยู่ห่างไป 1 เส้น 6-7 นัด โดยทราบดีว่ามีคนอยู่ในเรือนั้น กระสุนปืนถูกแขนคนในเรือได้รับอันตรายแก่กาย ดังนี้ จำเลยย่อมเล็งเห็นผลแห่งการกระทำของจำเลยถือได้ว่าจำเลยกระทำโดยเจตนา เป็นความผิดฐานพยายามฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 23/2513)

ขณะที่ดื่มสุรกันอยู่ จำเลยไม่พอใจผู้เสียหาย จึงกดคอผู้เสียหายจนนอนคว่ำแล้วจับแขนผู้เสียหายยกขึ้นและชักมีดแทงที่ชายโครง 1 ที่ แขนงแล้วปล่อยมิได้แทงซ้ำผู้เสียหายตกลงจากเรือจนจำเลยก็ได้ตามลงไปทำร้ายอีก ถือว่ามีเจตนาฆ่ายังมิได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 110/2513)

จำเลยกับพวกวิ่งไล่ผู้เสียหายเข้าไปในนาของผู้เสียหาย โดยจะใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหาย ถือได้เพียงว่า จำเลยกับพวกมีเจตนาเข้าไปในนาของผู้เสียหายเพื่อจะทำร้ายผู้เสียหาย หากใช้เพื่อรบกวนการครอบครองที่นาของผู้เสียหายไม่ การกระทำดังกล่าวจึงไม่ครบองค์ความผิดฐานบุกรุก (คำพิพากษาฎีกาที่ 144/2513) (มีหมายเหตุท้ายฎีกา)

ความผิดฐานลักทรัพย์ ผู้กระทำความผิดต้องเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยทุจริต ผู้เสียหายเช่นจำเลย โดยตกลงให้ข้าวแก่จำเลยปีละ 108 ถัง เป็นค่าเช่าผู้เสียหายไม่ชำระค่าเช่า จำเลยจึงไปตวงข้าวจากลานนวดข้าวในนาผู้เสียหายไป 108 ถัง ข้าวในนาของผู้เสียหายมีอยู่มากกว่าที่จำเลยมาตวงเอาไป จำเลยตวงเอาข้าวไป 108 ถังเท่าจำนวนค่าเช่าที่จำเลยมีสิทธิจะได้รับจากผู้เสียหาย จะว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตลักข้าวของผู้เสียหายหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 251/2513)

ความผิดฐานนำของต้องจำกัดที่จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เข้ามาในราชอาณาจักร ไม่จำกัดมีองค์ประกอบในเรื่องมีเจตนาจะฉ้อภาษีรัฐบาล (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 448/2513)

จำเลยเจ็อมิดขณะที่ยังอยู่ห่างผู้เสียหาย 3 คอก เป็นระยะที่จำเลยไม่อาจทำร้ายผู้เสียหายได้ และมีคนขวางอยู่ 2 คนก่อนที่จะถึงตัวผู้เสียหายลักษณะที่จำเลยเจ็อมิดขึ้นโดยไม่มีโอกาสพินทำร้ายผู้เสียหายได้เช่นนี้น่าจะเพียงพอผู้เสียหายเท่านั้น ยังฟังไม่ได้ว่าถึงขั้นเจตนาฆ่าอันจะมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 455/2513)

จำเลยเมาสุรา ไม่มีสาเหตุเพียงพอที่จะคิดฆ่าผู้เสียหาย ได้ชักปืนลูกซองสั้นขึ้นยิงผู้เสียหายเพียงระดับเอวของจำเลย มิใช่เป็นการจ้องยิงตามปกติขณะที่ผู้เสียหายอยู่ห่างจำเลยเพียง 1 วาเศษ กระสุนปืนลูกโตเข้าพบบนของผู้เสียหายจะต้องรักษาแผล 15 วัน ถือว่าจำเลยไม่มีเจตนาฆ่า คงมีความผิดฐานทำร้ายร่างกายเท่านั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 903/2513)

จำเลยใช้มีดหัวงอ ตัวมีดยาว 15 นิ้ว โตะ 2 นิ้ว พินผู้ตายถูกระหว่างไหล่ปลาร้ากับคอเป็นบาดแผลยาว 15 เซนติเมตร กว้าง 3 เซนติเมตร ลึก 2 เซนติเมตร เส้นโลหิตใหญ่ขาด ผู้ตายถึงแก่ความตายหลังจากถูกพินไม่นานแม้จะพินเพียงทีเดียวก็แสดงว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1309/2513)

ผู้เสียหายกำลังเอาข้าวให้เปิดกิน จำเลยทั้งสองกระโจนเข้าใช้เหล็กแหลมแทงถูกที่บริเวณศรีษะ, สะบัก, หลัง และแขน รวม 14 แผล แพทย์เห็นว่าต้องรักษาประมาณ 15 วันชนิดและขนาดของเหล็กแหลมนั้นก็ไม่มีปรากฏชัดเพราะไม่ได้มาเป็นของกลาง ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1444/2513)

จำเลยไม่พอใจที่ผู้ตายฉายไฟส่องหน้าจำเลย จึงใช้มีดปลายแหลมใบมีดยาวราว 1 คืบ แทงผู้ตาย 1 ที ถูกที่เหนือราวนมซ้ายเป็นบาดแผลขนาด 21 เซนติเมตรแผลลึกแฉลบขึ้น 9 เซนติเมตรเข้าช่องปอดทางซ้ายเลือดตกในมาก แม้จะแทงเพียงทีเดียว แต่ก็แทงถูกที่สำคัญมากและแทงโดยแรงจนผู้ตายล้มลงและตายภายในเวลาเพียง 1 ชั่วโมงเศษ ดังนี้ ถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้ตาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1582/2513)

จำเลยแทงผู้ตายในขณะที่ต่อสู้กันอยู่ ไม่มีโอกาสจะเลือกแทงได้เพราะผู้ตายกำลังตีจำเลย จำเลยแทงเพียงทีเดียวแต่เฉียดถูกที่สำคัญจึงตายจำเลยมีความผิดเพียงฐานทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยมิได้มีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1777/2513)

จำเลยกับผู้ตายวิวาทชกต่อยกันในเวลากลางคืนหน้าปั๊มน้ำมันซึ่งมีแสงไฟสว่างผู้ตายไม่มีอาวุธ จำเลยได้ใช้มีดปลายแหลมยาว 1 คืบ แทงผู้ตายถูกที่สำคัญ ที่ทรงอกทะลุปอด 2 แผล และที่หน้าท้อง 1 แผลทะลุเข้าช่องท้องถูกกระเพาะอาหารและถูกตับอ่อนเส้นเลือดขาด ผู้ตายถึงแก่ความตายใน 3 ชั่วโมงต่อมา เช่นนี้ เป็นการที่จำเลยกระทำโดยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 330/2514)

ที่เกิดเหตุมีแสงไฟสว่าง จำเลยกับผู้เสียหายมิได้วิวาทกัน จำเลยใช้มีดตายหย่ายาวประมาณ 1 คอกเศษฟันผู้เสียหาย 2 แผล แผลแรกถูกที่โบน้ายาว 11 เซนติเมตร ผู้เสียหายล้มลงจำเลยฟันซ้ำเป็นแผลที่สองถูกที่ศรีษะด้านหลังตัดใบหูซ้ายมาถึงมุมปากซ้าย แผลยาว 17 เซนติเมตร กระดูกคางหักเช่นนี้ เป็นการเลือกหรือกำหนดได้ว่าจะฟันตรงไหน และจำเลยย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำของจำเลยได้ว่าอาจทำให้ผู้เสียหายถึงตายได้ จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 435/2514)

การที่จำเลยเข้าเบิกความเป็นพยานในคดีแพ่งเรื่องฟ้องขับไล่เกี่ยวกับระยะเวลาแห่งการเริ่มเช่าของโจทก์ ซึ่งเป็นความเท็จโดยเจตนาจงใจเพื่อให้โจทก์ (ผู้เช่า) ไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติควบคุมการเช่าจำเลยต้องมีความผิดฐานเบิกความเท็จ (คำพิพากษาฎีกาที่ 556/2514)

ผู้ตายมาคนเดียวไม่มีอาวุธ เข้าไปต่อว่าจำเลยเรื่องจำเลยทำทำอ้วกใส่บุตรสาวของผู้ตาย พุดกันอยู่ราว 1 นาที ผู้ตายก้าวเข้าไปพร้อมกับเงื้อมมือจะตบหน้าจำเลยซึ่งนั่งอยู่ห่างผู้ตาย 1 เมตร จำเลยลุกพรวดพราดขึ้นใช้เหล็กปลายแหลมยาวประมาณคืบเศษแทงผู้ตายเต็มแรงที่หน้าอกด้านขวาลึก 10 เซนติเมตร ทะลุเข้าในช่องปอดทะลุเยื่อหุ้มหัวใจและผนังเส้นเลือดแดง เลือดตกในถึงแก่ความตายในวันเกิดเหตุนั่นเองดังนี้ แสดงว่าจำเลยแทงผู้ตายโดยเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 913/2514)

จำเลยใช้มีดพกขนาดใหญ่ปลายแหลมยาว 12 นิ้วฟุต เฉพาะตัวมีดทำด้วยเหล็กยาว 7 นิ้วครึ่ง กว้าง 1 นิ้วเข้าแทงทางด้านหลังผู้เสียหายตรงอวัยวะสำคัญทะลุช่องซี่โครงเข้าช่องปอดและช่องท้อง ดังนี้ อยู่ในวิสัยที่จำเลยอาจเล็งเห็นผลแห่งการกระทำได้ว่าผู้เสียหายอาจถึงตายได้ ถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 1264/2514)

จำเลยเมาสุราแล้วยิงปืนเข้าไปในฝูงชนโดยมิได้คำนึงว่ากระสุนปืนจะไปถูกใครเข้า จำเลยย่อมเล็งเห็นผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตน เมื่อกระสุนปืนไปถูกผู้อื่นตาย ถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 1818/2514)

จำเลยใช้ไม้ไผ่ต้นยาว 1 หลา เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้วฟุตซึ่งเป็นไม้ใหญ่และแข็งมากตีผู้ตายทางด้านหลังในขณะที่ผู้ตายหันหลังให้ และที่ตรงนั้นมีแสงสว่างเห็นได้ถนัด เป็นการเลือกตีตามใจชอบและเลือกตีที่สำคัญคือศีรษะเมื่อผู้ตายถึงแก่ความตาย ก็ถือเป็นการฆ่าคนโดยเจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 2058/2514)

จำเลยใช้หอกปลายแหลมแทงผู้ตายฝ่ายเดียว ขณะที่ผู้ตายนั่งอยู่ถูกที่หน้าอกด้านซ้ายโดยแรงหอกทะลุถึงหัวใจและปอดอันเป็นอวัยวะสำคัญ ผู้ตายถึงแก่ความตายเกือบจะทันทีนั้น ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 2297/2514)

จำเลยยังป็นเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยจำเลยทราบดีว่ามีคนอยู่ในบ้านนั้นกระสุนปืนอาจจะถูกผู้เสียหายและพวกซึ่งอาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้นได้และกระสุนปืนที่จำเลยใช้ยิงได้ทะลุบ้านผู้เสียหายไปถูกผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านอีกหลังหนึ่งได้รับบาดเจ็บเช่นนี้ จำเลยมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น (คำพิพากษาฎีกาที่ 117/2515)

จำเลยใช้มีดปลายแหลมด้ามยาว 3 นิ้วฟุต ตัวมีดยาวประมาณ 5 นิ้วฟุต กว้างประมาณ 1 นิ้วฟุต แขนงผู้ตายที่หน้าท้อง บาดแผลยาว 5 เซนติเมตร ปลายแหลมมาฟันและแทงผู้เสียหาย 3-4 ครั้ง เป็นการทำร้ายในปัจจุบันทันที แม้มีดที่จำเลยใช้ทำร้ายอาจทำให้ถึงตายได้ แต่เมื่อไม่มีเรื่องอื่นถึงขนาดจะเอาชีวิตกันมาก่อน และบาดแผลที่ผู้เสียหายได้รับก็ไม่ร้ายแรง แสดงว่าจำเลยฟันและแทงไปตามธรรมดาและตามโอกาสอันควร ไม่ได้เลือกหรือตั้งใจทำร้ายที่อวัยวะส่วนสำคัญ ดังนั้นจึงถือไม่ได้ว่าจำเลยกระทำโดยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 118/2515)

จำเลยใช้มีดปลายแหลมยาวทั้งด้ามและใบมีดประมาณ 1 คืบ เฉพาะตัวมีดยาวประมาณครึ่งคืบ แขนงผู้เสียหายที่หน้าอกซ้าย แผลมีขนาด 1.5 1/2 1.5 เซนติเมตร แพทย์ลงความเห็นว่าเป็นแผลไม่ร้ายแรงที่จะทำให้ถึงตายได้รักษาประมาณ 12 วันก็หายถ้าไม่มีโรคแทรก ดังนั้น แม้จำเลยจะแทงที่หน้าอกอันเป็นอวัยวะส่วนสำคัญ แต่ก็แทงเพียงที่เดียวทั้งๆ ที่มีโอกาสจะแทงอีก และขนาดของแผลแสดงว่าไม่ได้แทงโดยแรง จึงยังไม่พอพียงว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 1224/2515)

จำเลยใช้มีดพับตัวมีดยาวราว 6 นิ้ว แขนงผู้ตายที่หน้าอกอันเป็นอวัยวะส่วนสำคัญ แผลลึกถึง 5 นิ้ว ตัดผ่านหัวใจ แสดงว่าตั้งใจแทงโดยแรง ผู้ตายถึงแก่ความตายเพราะบาดแผลนี้ พึงได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 1225/2515)

ใช้มีดยาวประมาณ 1 ฟุต รวมทั้งด้ามแทงผู้ตาย โดยแทงทะลุผ่านช่องซี่โครงเข้าช่องอก เฉี่ยวกระบังลมข้างซ้ายจนทะลุเข้าหลอดเลือดแดงใหญ่ เลือดตกในมาก แม้จะแทงเพียงทีเดียว แต่ที่แทงถูกอวัยวะที่สำคัญมาก และแทงโดยแรงจนผู้ตายล้มลงขาดใจตายอยู่ตรงนั้น สถานที่เกิดเหตุ มีแสงไฟฟ้าสว่าง ผู้แทงมีโอกาสดังกล่าวได้ เพราะผู้ตายไม่รู้ตัวและถูกเตะเซมาหาผู้แทง ดังนี้ ฟังได้ว่ามีเจตนาฆ่า ไม่ใช่มีเจตนาเพียงทำร้ายร่างกาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1509/2515)

จำเลยกับผู้ตายได้วิวาทกอดปล้ำทำร้ายกัน ผู้ตายหยิบมีดดาบยาวประมาณ 1 แขนงฟันจำเลย ที่แขนและศรีษะ จำเลยแย่งมีดดาบนั้นได้ใช้ฟันผู้ตาย 3 ครั้ง ครั้งสุดท้ายฟันที่ชายโครงขวาจนมีดดาบหักจากด้าม เป็นแผลยาว 15 เซนติเมตร กว้าง 1 เซนติเมตร ทะลุถึงตับ เป็นบาดแผลฉกรรจ์ ผู้ตายถึงแก่ความตายทันทีถือเป็นการกระทำโดยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 2457/2515)

จำเลยพาพวกหลายคนไปรีบบุตรสาวผู้เสียหายซึ่งเป็นคู่รักของจำเลย ผู้เสียหายตามไปขัดขวาง พวกของจำเลยใช้ปืนยิงผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บโดยจำเลยมิได้รู้เห็นด้วย จะถือว่าจำเลยมีเจตนาสมคบกับพวกใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหายยังไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 131/2515)

ตำรวจที่ติดตามจับกุมจำเลยแสดงตัวให้จำเลยทราบว่าเป็นตำรวจ จำเลยจึงป้อนตรงไปที่ตำรวจ แต่ไม่ถึงหัว ที่มีโอกาสยิงได้ ปล່อยให้ตำรวจกระโดดเข้าปัดปืนจากจำเลยจนปืนสั้น พุทธการณเช่นนี้แสดงว่าจำเลยจึงป้อนเพื่อข่มขู่ตำรวจมิให้เข้าจับกุมเท่านั้น จำเลยหาได้มีเจตนาจะยิงไม่ จึงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยพยายามฆ่าเจ้าพนักงาน (คำพิพากษาฎีกาที่ 132/2515)

จำเลยวิ่งเข้าไปข้างหลังผู้เสียหายแล้วใช้มีดโต้ปลายมนมีคมข้างเดียว ตัวมีดยาว 10 นิ้ว ฟุต ด้ามมีดยาว 4 นิ้ว ฟุต ฟันศรีษะด้านหลังผู้เสียหาย 1 ที มีบาดแผลยาว 2 เซนติเมตร กว้าง 2 เซนติเมตร ลึกจรดกระโหลกศรีษะ กระโหลกศรีษะไม่ร้าวหรือแตก แสดงว่าฟันไม่เต็มแรงและถูกผู้เสียหาย 1 ที มีบาดแผลยาว 2 เซนติเมตร กว้าง 2 เซนติเมตร ลึกจรดกระโหลกศรีษะ กระโหลกศรีษะไม่ร้าวหรือแตก แสดงว่าฟันไม่เต็มแรงและถูกหน้ามีดเพียงเล็กน้อยผู้เสียหายรักษาบาดแผล 25 วันหายแม้จะได้ความว่าเมื่อจำเลยฟันแล้วผู้เสียหายวิ่งหนี จำเลยวิ่งไล่ตามไปแต่ก็ไม่ได้ทำร้ายผู้เสียหายอีก ดังนี้ ยังไม่พอ ฟังว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 415/2515)

จำเลยแอบเฝ้ารอของผู้เสียหายออกมาเพื่อจะเข้าไปกินข้าวต้มแล้วจะเอากลับมาคืน แสดงว่าไม่มีเจตนาจะเฝ้ารอผู้นั้นเป็นของตนเองหรือของผู้อื่นการกระทำของจำเลยยังไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ (คำพิพากษาฎีกาที่ 443/2515)

มิดที่จำเลยใช้ฟันผู้เสียหายเฉพาะตัวมิดยาว 36 เซนติเมตร ด้ามยาว 19 เซนติเมตร ปลายมิดหัวตัดกว้างประมาณ 8 เซนติเมตร จำเลยจับด้ามมิดทั้งสองเหรียญฟันผู้เสียหาย 2 ครั้งติด ๆ กัน ถูกบริเวณศรีษะ มีบาดแผลที่ข้างศรีษะขวาเหนือหูยาวประมาณ 7 เซนติเมตร ลีจจตุระดุกศรีษะ และที่ข้างโหนุขวายาวประมาณ 6 เซนติเมตร ลีจจตุระดุกศรีษะ กับโหนุขวาขาดยาวประมาณ 4 เซนติเมตร ดังนั้นต้องถือว่าจำเลยกระทำโดยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย หาใช่เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2528/2515)

จำเลยส่งจดหมายมีข้อความหมิ่นประมาท โจรกัทางไปรษณีย์ลงทะเลเวียนถึงโจรกัโดยตรง ณ สำนักงานโจรกั แสดงเจตนาของจำเลยว่าจะให้โจรกัเท่านั้นทราบข้อความในจดหมาย มิใช่เจตนาเป็นการใส่ความโจรกัต่อบุคคลที่สาม แม้เสมียนของโจรกัทราบข้อความจากจดหมายที่จำเลยส่งไปถึงตัวโจรกันั้น ก็เป็นเรื่องนอกเหนือเจตนาของจำเลย การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 110/2516)

จำเลยใช้มีดปลายแหลมใบมีดกว้าง 1 1/2 เซนติเมตร ยาว 8 1/2 เซนติเมตร รวมทั้งด้ามยาว 1 คืบ แทงผู้เสียหายที่ห้องอันเป็นอวัยวะส่วนสำคัญจนดับฉีกขาด พร้อมกับพูดว่า “ลุงฆ่าเสียเถิด” ประกอบกับคำนายแพทย์ผู้ตรวจบาดแผลว่า ดับฉีกนั้นถ้าไม่รักษาให้ทันท่วงทีจะมีเลือดออกทำให้ช่องท้องอักเสบอาจทำให้ถึงตายได้ เช่นนี้ ถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 616/2516)

จำเลยขับรถยนต์บรรทุกเสาไฟฟ้ามาตามถนนในเวลากลางคืนแล้วล้รถพ่วงที่จำเลยขับหลุด ทำให้เสาตกลงมาขวางถนน และจำเลยไม่ได้จัดให้มีไฟหรือเครื่องสัญญาณอย่างอื่นเพื่อให้ผู้ใช้ถนนเห็นเสาที่ขวางถนนอยู่นั้น เป็นเหตุให้รถที่แล่นมาชนเสา มีคนตายและบาดเจ็บ ถือได้ว่าจำเลยกระทำโดยประมาทและผลเสียหายเกิดจากการที่จำเลยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นจึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291,300 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1909/2516)

ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศให้ผู้อ้างสิทธิว่าเป็นเจ้าของที่ดินในที่สาธารณะประโยชน์หรือที่สงวนหวงห้าม “เหล่าหนองโน” ไปยื่นคำร้องพิสูจน์สิทธิต่อนายอำเภอท้องที่ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2513 จำเลยเข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินส่วนหนึ่งในที่ “เหล่าหนองโน” อยู่ก่อนแล้วเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศดังกล่าวทำให้จำเลยเข้าใจโดยสุจริตว่า นับตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2513 เป็นต้นไป จำเลยครอบครองที่ดินนั้นโดยชอบโดยทางราชการผ่อนผันให้ครอบครองไปจนกว่าทางราชการจะพิจารณาแล้วเห็นว่า จำเป็นจะต้องให้จำเลยออกจากที่ดินและ

แจ้งให้ออกแล้ว ดังนั้น แม้อันนายอำเภอได้แจ้งให้จำเลยออกไปจากที่ดินนั้นโดยอ้างว่าการที่จำเลย บุกรุกเข้าไปครอบครองที่ดินนั้นก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สาธารณชน จำเลยทราบคำสั่งแล้ว ไม่ออกไป ก็ไม่เป็นการจงใจฝ่าฝืนกฎหมายหรือคำสั่งของนายอำเภอการกระทำของจำเลยตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2513 เป็นต้นมาจึงขาดเจตนาอันเป็นองค์ประกอบความผิดทางอาญา ไม่เป็น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 368 และประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 9 แต่การบังอาจ ยึดถือที่ดินนี้ก่อนวันที่ 28 กรกฎาคม 2513 เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 9 (คำ พิพากษาศาลฎีกาที่ 3118/2516)

คดีก่อนโจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนการซื้อขายที่ดินอันเป็นสินสมรสของโจทก์ศาลอุทธรณ์ พิพากษาให้โจทก์ชนะคดี คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาจำเลยที่ 1 เป็นผู้รับโอนที่ดิน และเป็นจำเลยร่วมในคดีนั้น ได้เอาที่ดินซึ่งพิพาทกันนั้นไปทำสัญญาขายฝากไว้กับจำเลยที่ 2 มี กำหนดไถ่คืนภายใน 3 เดือน แล้วไม่ไถ่คืนภายในกำหนด ย่อมเห็นได้ชัดว่าจำเลยที่ 1 มีเจตนาโอน ที่พิพาทให้โจทก์ผู้เป็นเจ้าของที่รับชำระหนี้ จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 350 (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 256/2517)

จำเลยกับผู้เสียหายได้เถียงกันเกี่ยวกับการจ้างทำนา จำเลยตบตะผู้เสียหายล้มลงไปในนา ซึ่งมีน้ำลึกประมาณ 1 คอก แล้วจำเลยใช้มีดกดศีรษะผู้เสียหายลงในน้ำหนึ่งอึดใจจึงมีคนมาแยก จำเลยออกจากผู้เสียหาย ผู้เสียหายไม่รู้สีกตัวไป 1 นาที ในขณะที่มีคนมาห้ามจำเลยแล้วนั้น จำเลย ชักมีดออกจากที่สะพายและพุ่งจะแทงผู้เสียหายอีก เช่นนี้จำเลยไม่ได้มีเจตนาจะทำร้ายผู้เสียหาย มาก่อนการทำการร้ายเกิดขึ้นนี้โดยปัจจุบัน การที่จำเลยกดศีรษะผู้เสียหายลงในน้ำเป็นการกระทำต่อ เนื่องจากการตบตะประกอบกับจำเลยไม่ได้ใช้มีดทำร้ายผู้เสียหาย คดีจึงไม่พอพียงว่าจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 658/2517)

ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 391 ผู้กระทำต้องมีเจตนาจึงจะมีความผิด (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1119/2517)

ภรรยาจำเลยหนีไปอยู่บ้านผู้เสียหาย เมื่อจำเลยตามไปก็ถูกผู้เสียหายตบ และผู้เสียหาย รับปากจะพาภรรยาจำเลยไปส่งที่บ้านจำเลย แต่ก็ไม่พาไปส่ง จำเลยไปตามภรรยาที่บ้านผู้เสียหาย อีกก็ไม่พบ จึงโกรธแล้วเข้าไปหยิบเอาวิทยุของผู้เสียหายไปโดยบอกกับภรรยาของผู้เสียหายว่า ถ้า จะเอาคืนให้พาภรรยาจำเลยไปเอาคืนที่บ้านครั้งนี้จำเลยเปิดวิทยุได้ยินเสียงเพลงทำให้ความโกรธ พุ่งขึ้นอีก จึงทุ้มและกระแทกวิทยุดังนี้ จำเลยมิได้มีเจตนาทุจริต ไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ (คำ พิพากษาศาลฎีกาที่ 1425/2517)

จำเลยยึดถือครอบครองที่ดินที่อยู่ในที่สาธารณะมาหลายปีแล้ว โดยสำคัญว่าตนมีสิทธิครอบครองแม้จำเลยจะแผ้วถางกันสร้าง ก็กระทำเพื่อมุ่งประโยชน์จะทำนาในที่ดินนั้น ๆ อันเป็นการที่จำเลยใช้สิทธิในที่ดินตามสมควรในการทำนาตามสภาพปกติของที่ดิน โดยที่ไม่ปรากฏความเสียหายที่แท้จริงหรือได้ทำลายทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ประโยชน์ในที่ดินประการใด การเข้าทำนาตามสภาพของที่ดิน เป็นการห่างไกลเกินความประสงค์ของเรื่องทำให้เสียหาย ทั้งจำเลยหาได้มีเจตนาโดยตรงที่จะทำให้เสียหายไม่ การกระทำของจำเลยยังไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 360 (คำพิพากษาฎีกาที่ 2907 - 2928/2517)

2. เจตนาโดยอ้อมหรือเจตนาโดยปริยาย หมายถึงผู้กระทำได้รู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นด้วย แม้ผู้กระทำไม่ประสงค์ให้เกิดผลอันทำให้การกระทำที่ได้กระทำไปนั้นเป็นความผิด แต่ถ้าผู้กระทำย่อมเล็งเห็นผลนั้นแล้วก็ต้องถือว่าผู้กระทำมีเจตนาเช่นเดียวกับการกระทำโดยประสงค์ต่อผล

อย่างไรจึงเรียกว่า “**ข้อมเล็งเห็นผล**” ตามมาตรา 59 วรรค 2 ผู้เล็งเห็นผลย่อมหมายความถึงผู้กระทำ แต่มิได้หมายความว่าผู้กระทำจะต้องเล็งเห็นผลในจิตใจขณะกระทำจริง ๆ แต่มีความหมายเพียงว่าบุคคลในฐานะเช่นเดียวกับผู้กระทำโดยปกติเล็งเห็นผลนั้นได้เท่านั้น โดยวินิจฉัยตามระดับความคิดเห็นของบุคคลในสภาพเช่นเดียวกับผู้กระทำขึ้นมาเปรียบเทียบประกอบว่าบุคคลในฐานะหรือสภาพเช่นเดียวกับผู้กระทำจะเล็งเห็นผลได้หรือไม่ถ้าเล็งเห็นว่าผลจะเกิดขึ้นได้แน่นอนเท่าที่จิตใจของบุคคลในฐานะหรือสภาพเช่นนั้นจะเล็งเห็นได้ก็เพียงพอแล้ว มิได้วินิจฉัยตามความคิดเห็นของบุคคลสามัญทั่วไป

แนวคำพิพากษาฎีกาเจตนาโดยข้อมเล็งเห็นผล

จำเลยจุดประทัดทั้งดับโยนไปที่ตัวบุคคลอื่นแล้วประทัดนั้นระเบิดไหม้เสื้อผ้าของเขาเสียหายนั้นเป็นการกระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำและข้อมเล็งเห็นผลแห่งการกระทำ (คำพิพากษาฎีกาที่ 668/2484)

ใช้ปืนยิงคนตายโดยเชื่อว่ายังคงกระพัน การกระทำเช่นนี้ข้อมเล็งเห็นผล มีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา

ศาลฎีกากล่าวว่า “ความเชื่อของจำเลยในเรื่องอยู่คงกระพันนั้นปราศจากเหตุผล ปืนเป็นอาวุธร้ายแรงซึ่งใคร ๆ ก็รู้อยู่ การที่จำเลยเอาปืนจ่อนายบกที่สับกอันเป็นที่สำคัญ ข้อมเล็งเห็นผลที่กระทำนั้นได้ว่า ถ้าปืนลั่นออกไปนายบกจะต้องตาย ซึ่งจำเลยก็สำนึกในการกระทำนั้นเหมือนกัน

ดังจะเห็นได้จากการที่นายบกถามจำเลยว่าลองได้ไหมจำเลยตอบว่าลองไม่ได้กระมังเป็นต้น ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าความผิดของจำเลยตกอยู่ในฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาและให้รับปิ่นที่ใช้ในการกระทำผิดชอบแล้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ 59/2502)

จำเลยใช้มีดพกปลายแหลมแทงท้องผู้ตาย แผลลึก 12 เซนติเมตร แสดงว่าจำเลยแทงโดยแรง และตำแหน่งบาดแผลคือที่ท้องนั้นเห็นได้ว่าจำเลยเลือกแทงที่สำคัญ ย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำแล้วว่าจะต้องถึงตายเช่นนี้ จำเลยย่อมมีความผิดฐานฆ่าคนอื่นโดยเจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 1059/2504)

ความผิดฐานทำให้เกิดอุทกภัยก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นตาม ป.อ. มาตรา 228 นั้น จำเลยจะต้องมีเจตนาทำให้เกิดอุทกภัยโดยตรง จะยกเอาการเล็งเห็นผลของการกระทำตาม มาตรา 59 วรรค 2 มาใช้ไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1204/2504)

จำเลยใช้จอบตีผู้ตายจอบที่จำเลยใช้ตีเป็นจอบที่ใช้สำหรับขุดดิน มีด้ามยาวถึงประมาณ 1 วา เฉพาะตัวจอบตรงที่เป็นคมมีความกว้างถึง 6 นิ้วฟุต เมื่อจำเลยใช้ตีไปทั้งด้ามโดยแรงเหวี่ยงลงไป ย่อมทำให้จอบมีน้ำหนักมาก และจำเลยตีลงบนกลางศีรษะของผู้ตายอันเป็นส่วนสำคัญอาจทำให้ถึงตายในทันทีได้ บาดแผลที่จำเลยตีก็เห็นได้ว่าลักษณะที่จำเลยตีแรงมากเพราะบาดแผลที่กลางกระหม่อมบุบลงไปถึงกระดูกศีรษะแตกเป็นแผลกว้างถึง 13 ซม. ยาว 18 ซม. และบาดแผลนี้เป็นแผลที่ทำให้ถึงตาย และตามที่ได้ความมา เมื่อผู้ตายถูกตีแล้วผู้ตายก็พูดอะไรไม่ได้เลย อยู่ได้เพียงไม่กี่ชั่วโมงก็ถึงแก่ความตาย แม้จำเลยตีทีเดียวไม่ได้ตีซ้ำอีก แต่ตามลักษณะเช่นนี้จำเลยย่อมเล็งเห็นผลแห่งการกระทำของจำเลยอยู่ดีว่าอาจทำให้ถึงตายได้ จึงฟังได้ว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 415/2509)

โต้เถียงกับภริยา ใช้ไม้ไผ่โตกว่าหัวแม่มือตีภริยาหนักมือ พลาดถูกผู้ตายซึ่งภริยาเกาะอยู่ข้างหลังถึงแก่ความตาย โดยมีได้ตีซ้ำ แสดงว่าจำเลยกระทำโดยไม่รู้สำนึกในการกระทำ และมีได้ประสงค์ต่อผล หรือย่อมเล็งเห็นผลว่าผู้ตายจะถึงแก่ความตายเพราะการกระทำของจำเลยมีความผิดฐานฆ่าคนโดยไม่เจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 447/2510)

จำเลยใช้ปืนลูกซองสั้นยิงตรงไปที่กลางวงกรพนั้น ซึ่งมีผู้เสียหายกับพวกนั่งห่างกลางวงกรพนั้นนั้นประมาณ 1 ศอก โดยจำเลยรู้ว่าปืนนั้นม้อ่านาจทำให้กระสุนปืนแผ่กระจายไป ในรัศมีประมาณ 05.0 เมตร จำเลยย่อมจะรู้หรือควรจะรู้ได้ว่ากระสุนปืนที่ยิงไปนั้นอาจถูกผู้เสียหายหรือบุคคลที่อยู่ในรัศมีของกระสุนปืนที่จำเลยยิงได้ ฉะนั้นเมื่อกระสุนปืนไปถูกผู้เสียหาย จำเลยย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น ถือว่าจำเลยกระทำโดยเจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 817/2510)

จำเลยจะทำร้ายบุตรของผู้เสียหาย ผู้เสียหายเข้าไปขัดขวาง จำเลยผลักผู้เสียหาย ทำให้ผู้เสียหายล้มลง ดังนี้ จำเลยย่อมเล็งเห็นผลว่า เมื่อผู้เสียหายล้มลงแล้วผู้เสียหายจะได้รับผลอย่างไร ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บก็ย่อมเป็นผลแห่งการกระทำโดยเจตนาของจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรค 2 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1334/2510)

การที่จำเลยใช้ปืนซึ่งเป็นอาวุธที่ร้ายแรงยิงผู้เสียหาย 2 นัด ถูกที่ข้อมือขวาและที่ชายโครง กระชกที่โครงหัก แม้จำเลยจะมีเจตนายิงเพื่อชิงทรัพย์ก็ตาม ก็ถือได้ว่ามีเจตนาฆ่าผู้เสียหายด้วย เพราะจำเลยย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นได้ว่า กระสุนปืนที่จำเลยยิงอาจทำให้ผู้เสียหายตายได้ เมื่อผู้เสียหายไม่ตาย การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพยายามฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 427/2512)

จำเลยขับรถแข่งผู้เสียหายไปด้วยความเร็วแล้วหักพวงมาลัยให้ท้ายรถจำเลยปิดหน้ารถผู้เสียหาย จนรถยนต์ผู้เสียหายแล่นไปเกอบตกถนนตรงนั้น หากถนนตรงนั้นเป็นที่สูงหรืออยู่ที่หน้าผาสูงชัน ย่อมเล็งเห็นผลได้ว่า ถ้าวรถว่าไป ทั้งรถและคนย่อมถึงซึ่งความพินาศ เห็นผลได้ชัดว่าผู้เสียหายย่อมได้รับอันตรายถึงชีวิต ดังนั้นแม้รถยนต์ผู้เสียหายจะไม่ตกถนนลงไปจำเลยก็มีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น และไม่ต้องคำนึงถึงว่า คนนั่งภายในรถจะมีตัวรถป้องกันหรือไม่ แต่เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า ถนนตรงที่เกิดเหตุสูงกว่าพื้นนาประมาณ 1 เมตร ขณะเกิดเหตุผู้เสียหายขับในอัตราความเร็ว 40 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เมื่อถูกจำเลยเอาท้ายรถปิดหน้ารถผู้เสียหาย ผู้เสียหายก็เบรครถหยุดทันที และเครื่องดับเอง ล้อรถด้านซ้ายยังห่างขอบถนนราว 1 คอก ผู้เสียหายไม่ได้รับบาดเจ็บอันใด จึงยังถือว่าจำเลยมีเจตนาพยายามฆ่าผู้เสียหายไม่ได้ เพราะถึงหากรถยนต์ผู้เสียหายจะตกลงไป โดยผู้เสียหายนั่งอยู่ในตัวรถ ก็ไม่แน่ว่าจะถึงตายแต่ก็พอคาดหมายได้ว่า อย่างน้อยผู้เสียหายย่อมได้รับการกระทบกระแทกเป็นอันตรายถึงบาดเจ็บ ซึ่งจำเลยก็น่าจะเล็งเห็นผลอันเกิดแก่ผู้เสียหายได้ จำเลยจึงมีความผิดฐานพยายามทำร้ายผู้เสียหายเป็นอันตรายถึงบาดเจ็บตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80,295 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1003/2512)

ยิงปืนเข้าไปในบ้านผู้เสียหายโดยทราบดีว่ามีคนอยู่ในบ้านนั้น กระสุนปืนอาจถูกผู้เสียหาย และผู้อยู่ในบ้านนั้นได้ ปรากฏว่ากระสุนปืนทะลุบ้านผู้เสียหายไปถูกผู้อื่นในบ้านอีกหลังหนึ่งได้รับบาดเจ็บ จำเลยมีความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น (คำพิพากษาฎีกาที่ 117/2515)

จำเลยเสพสุรามีนเมาใช้เท้าเตะผู้ตายล้มลงพอลุกขึ้นจำเลยใช้มีดแทงถูกผู้ตายตรงอกเบื้องซ้าย ซึ่งมีหัวใจเป็นอวัยวะสำคัญถือได้ว่ากระทำโดยเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 155/2515)

จำเลยใช้ไม้กลมโตเท่าข้อมือ ยาวราว 1 แขน ตีผู้เสียหายที่หน้าหลายครั้งจนบริเวณหน้าบวมช้ำเขียวตั้งแต่ขอบตาทั้งสองข้างถึงบริเวณขากรรไกรซ้ายและคอโหนกแก้มซ้ายมีแผลขนาด 1.05 + 0.5 เซนติเมตร จมูกฉีก สมองกระเทือนอย่างแรงขากรรไกรล่างหักและขาดออกจากกัน ผู้เสียหายสลบไปประมาณ 4 ชั่วโมง ซึ่งถ้าหากรักษาช้าไปอาจตายได้ เช่นนี้ จำเลยย่อมจะเล็งเห็นผลว่า จะทำให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตายได้ การกระทำของจำเลยมีเจตนาฆ่าผู้เสียหาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 181/2515)

ในขณะที่วิวาทต่อสู้กัน จำเลยใช้มีดปลายแหลมยาวทั้งด้ามรวมคืบเศษแทงผู้ตายที่ได้รักแร้ซ้ายอันเป็นอวัยวะสำคัญ เป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย แม้จำเลยแทงเพียงทีเดียว จำเลยก็ย่อมจะเล็งเห็นผลแห่งการกระทำนั้นได้ว่าผู้ถูกแทงจะถึงแก่ความตาย จึงต้องถือว่าจำเลยมีเจตนาฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 631/2515)

น. ค้างชำระค่าเช่าจำเลยอยู่ 29,400 บาท จำเลยเคยทวง น. ก็ยังไม่ชำระให้ จำเลยเคยขอให้ผู้ใหญ่บ้านไปยึดทรัพย์ของ น. ผู้ใหญ่ก็ไม่ยอมไป วันเกิดเหตุจำเลยไปตามหา น. ที่บ้านเมื่อ น. ไม่อยู่ จำเลยก็เอากระป๋องของ น. กับเทียนของ น. ซึ่งจำเลยเข้าใจว่าเป็นของ น. ไปรวมราคา 7,500 บาท โดยจำเลยมีเจตนาที่จะถือเอาทรัพย์ที่เอาไปเพื่อหักหนี้ที่ น. เป็นหนี้จำเลยอยู่ และทรัพย์ที่เอาไปนั้นราคาก็ไม่เกินกว่าจำนวนหนี้ แม้การกระทำเช่นนี้จะเป็นการกระทำมิชอบด้วยการบังคับเพื่อชำระหนี้แต่จำเลยก็ได้มีเจตนาร้ายหรือประสงค์ต่อผลที่จะเอาทรัพย์ของ น. ไปเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับจำเลยโดยไม่มีเหตุผล จำเลยกระทำไปโดยมิได้รู้สำนึกว่าการที่จำเลยกระทำไปนั้นเป็นความผิด โดยเข้าใจว่ามีสิทธิกระทำได้ ถือว่าจำเลยไม่มีเจตนาทุจริต ไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2041/2515)

การฝ่าฝืนระเบียบกรมป่าไม้มิชอบด้วยหน้าที่ในการประทับตราบนไม้ จำเลยย่อมเล็งเห็นผลเสียหายของการกระทำนั้นจะอ้างสุจริตสำคัญผิดไม่ได้ถือว่าจำเลยเจตนากระทำผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 529/2519)

ยิงด้วยปืนสั้นเข้าไปยังกลุ่มคนโดยสารในเรือเพลยาวถูกหัวเรือหางคนที่หัวเรือ 2 คอก ย่อมเล็งเห็นผลว่าอาจถูกคนในเรือตาย เป็นพยายามฆ่าคนโดยเจตนา (คำพิพากษาฎีกาที่ 2804/2519)

จ. ปลุกข้าวในหนองสาธารณะ จ. อ้างสิทธิครอบครองในหนองทำไม่ได้ จำเลยมีสิทธิใช้หนองได้เท่าเทียมกับ จ. แต่จำเลยนำเรือเข้าไปตัดใบบัวซึ่งปนอยู่กับต้นข้าวทำให้ต้นข้าวเสียหายเป็นการกระทำโดยเล็งเห็นผลตามมาตรา 59 จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 359 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1155/2520)

บรรยายฟ้องว่าจำเลยขับรถบรรทุก 10 ล้อ ปิดทางไม่ให้รถที่ตามมาแซง เมื่อเห็นรถโดยสาร
สวนมาใกล้จำเลยหยุดรถทันทีและหักหัวรถมาทางซ้ายรถที่ตามมาต้องหักหลบไปทางขวา และชน
กับรถที่สวนมาเป็นเหตุให้คนตาย ทั้งนี้โดยจำเลยเล็งเห็นผลเจตนาให้คนตาย หรือประมาทเป็นเหตุ
ให้คนตาย ดังนี้ ไม่เป็นฟ้องเคลือบคลุมได้ความว่าจำเลยขับรถผิดทางและหยุดรถทันทีดังฟ้อง จำ
เลยเล็งเห็นผลว่าจะเกิดเหตุคนตายเป็นฆ่าคนโดยเจตนา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288
(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2255/2522)

ตอนที่ 5

มูลเหตุชักจูงใจพิเศษ หรือเจตนาพิเศษ

ตามปกติ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาผู้กระทำจะต้องมีเจตนาแต่มีความผิดบางความผิด หากผู้กระทำมีเพียงเจตนาธรรมดาที่ยังไม่ถือว่ามีความผิดจะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยมีมูลเหตุชักจูงใจพิเศษ หรือมีเจตนาพิเศษเท่านั้น เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาธรรมดาและเจตนาพิเศษจึงจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เจตนาธรรมดาได้แก่ เจตนาเอาทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไป และเจตนาพิเศษคือเจตนาทุจริตได้แก่การแสวงหาประโยชน์ที่มีควรรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าหากขาดเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่ง ความผิดฐานลักทรัพย์ก็จะเกิดขึ้นไม่ได้

แนวคำพิพากษาฎีกาเจตนาพิเศษ

รื้อสิ่งปลูกสร้างของผู้อื่นเอากรวมไว้ไม่มีเจตนาแกลังทำให้เสียหายโดยปราศจากเหตุผลอาจเป็นเพราะเข้าใจว่าผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ทำได้ ไม่เป็นความผิดฐานทำให้เสียหาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1617 - 1618/2500)

ตามมาตรา 148 ใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าของงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้หรือจูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนหรือผู้อื่น ฯลฯ” ศาลฎีกาเห็นว่าการช่มชู้ใจเพียงเพื่อให้มอบให้แม้แต่ยังมีได้มอบทรัพย์สินให้แก่กัน ก็เป็นความผิดสำเร็จตามมาตราแล้ว ซึ่งทั้งนี้หากเปรียบเทียบถ้อยคำตามมาตรา 136 แห่งกฎหมายลักษณะอาญาร.ศ. 127 ซึ่งใช้อยู่เดิมก็จะเห็นได้ว่าใช้ถ้อยคำไม่เหมือนกัน ศาลฎีกาจึงไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในข้อที่อ้างฐานพยายามกระทำความผิดตามมาตรา 80 ด้วย (คำพิพากษาฎีกาที่ 798/2502)

จำเลยนำของเข้ามาในราชอาณาจักรโดยมิได้กรอกรายละเอียดลงในแบบพิมพ์ เพราะถือว่าเป็นของส่วนตัวเมื่อไม่ได้ความว่าจำเลยเจตนาจะจำหน่ายรัฐบาลจำเลยยังไม่มี ความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ประชุมใหญ่ 942/2503)

จำเลยถูกสลากกินรวบแล้วไปเอาเงินจากผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้ามือ ผู้เสียหายไม่ให้ จำเลยกับพวกพาผู้เสียหายขึ้นรถไปด้วยกันจำเลยได้ให้ผู้เสียหายเขียนหนังสือถึงภริยาให้จ่ายเงินแก่ผู้ถือ

และได้ให้ผู้เสียหายทำสัญญากู้เงินจำเลย ตามจำนวนที่ถูกสลากกินรวบไว้แล้วให้ผู้เสียหายกลับไป
ตั้งนี้เจตนาของจำเลยเป็นเพียงแต่จะทวงเอาเงินซึ่งจำเลยเชื่อว่าควรจะได้เงินประเภทนี้จึงไม่ใช่
สินใต้หรือค่าไถ่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 313 การกระทำของจำเลยขาดเจตนาเพื่อค่าไถ่
อันเป็นองค์ความผิดประการสำคัญตามมาตรา 313 จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานจับคนเพื่อเรียกค่าไถ่
(คำพิพากษาฎีกาที่ 1061/2504)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 228 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ **เพื่อให้เกิด
อุทกภัย.....**ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเป็นอันตรายแก่...” คำว่า “เพื่อให้เกิดอุทกภัย” ตามมาตรานี้
จำเลยต้องมีเจตนาให้เกิดอุทกภัยโดยตรง จะยกเอาการเล็งเห็นผลของการกระทำตามมาตรา 59
วรรค 2 มาใช้ไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1240/2504)

จำเลยมิได้ร่วมรู้เห็นในการปลอมลายมือชื่อของผู้มอบอำนาจในหนังสือมอบอำนาจและไม่
ทราบว่ายลายมือชื่อนั้นเป็นลายมือปลอมจำเลยได้กรอกข้อความลงในหนังสือมอบอำนาจนั้นตามคำ
บอกเล่าของผู้ที่จำเลยเชื่อว่าเป็นผู้รับมอบอำนาจเมื่อจำเลยกรอกข้อความลงไปโดยสุจริตจำเลยไม่
มีความผิดฐานปลอมเอกสาร (คำพิพากษาฎีกาที่ 7/2508)

ก้านั้นและสารวัตรก้านั้นจับผู้ต้องหาในข้อหาว่าพยายามฆ่าผู้เสียหายตามคำร้องทุกข์ของ
ผู้เสียหายแล้ว แต่ผู้เสียหายกับผู้ต้องหาตกลงไม่เอาความกันก้านั้นกับสารวัตรก้านั้นจึงปล่อยตัว
ผู้ต้องหาไม่นำส่งพนักงานสอบสวนจึงถูกฟ้อง วินิจฉัยว่า ที่ก้านั้นและสารวัตรก้านั้นปล่อยตัวผู้ต้องหา
ไปเป็นเรื่องคู่กรณีเล็กไม่เอาความกันเอง การปล่อยตัวไปแม้จะเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่
โดยมิชอบแต่ก็ได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด หากกระทำไปโดยสุจริตจึงไม่เป็นความผิด
ตามมาตรา 157 และการกระทำดังกล่าวไม่ได้กระทำเพื่อช่วยผู้ใดมิให้ต้องรับโทษจึงไม่เป็นความ
ผิดตามมาตรา 200 (คำพิพากษาฎีกาที่ 774/2508)

จำเลยเข้าครอบครองป่าคุ้มครองโดยได้รับโอนการครอบครองต่อ ๆ กันมา เป็นพฤติการณ์
ที่ทำให้จำเลยเข้าใจโดยสุจริตว่าจำเลยได้เข้าครอบครองป่านั้นโดยชอบ ไม่ได้ตั้งใจฝ่าฝืนกฎหมาย
จึงขาดเจตนาอันเป็นองค์ประกอบความผิดอาญา ไม่มีความผิดตาม พ.ร.บ. คุ้มครองและสงวนป่า
กับประมวลกฎหมายที่ดิน (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 922/2502) (คำพิพากษาฎีกาที่ 1462/2509)

ที่จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 175 นั้น นอกจากจะต้องเอาความอัน
เป็นเท็จฟ้องผู้อื่นต่อศาลว่ากระทำผิดอาญาแล้วผู้กระทำจะต้องมีเจตนาตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา 59 ด้วย กล่าวคือจะต้องรู้ว่าความที่นำมาฟ้องเป็นเท็จเมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ฟ้องไม่รู้ว่า

ความนั้นเป็นเท็จการกระทำก็ขาดเจตนา ไม่เป็นผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 175 (คำพิพากษาฎีกาที่ 243/2511)

บรรยายฟ้อง “จำเลยบังอาจแจ้งความอันเป็นเท็จ” ย่อมมีความหมายอยู่ในตัวแล้วว่า จำเลยมีเจตนากระทำความผิดกล่าวคือเมื่อจำเลยแจ้งข้อความตามฟ้องนั้นจำเลยรู้อยู่แล้วว่าข้อความที่จำเลยแจ้งเป็นเท็จแม้ใจทักไม่ได้บรรยายฟ้องอีกว่าจำเลยรู้แล้วว่าข้อความนั้นเป็นเท็จ ก็เป็นฟ้องที่สมบูรณ์แล้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ 2502/2515)

นายอำเภอสั่งให้จำเลยออกไปจากที่ดิน จำเลยทราบแล้วไม่ออกโดยเข้าใจว่ายังไม่ต้องออกโดยสุจริต ขาดเจตนาอันเป็นองค์ประกอบความผิดอาญา ไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา (คำพิพากษาฎีกาที่ 3118/2516)

การที่ผู้เสียหายให้จำเลยไปช่วยสืบหาและไถ่ทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของผู้เสียหาย ซึ่งถูกคนร้ายลักเอาไปจำเลยจึงไปไถ่ทรัพย์สินดังกล่าวคืนมาให้ เช่นนี้ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยมีเจตนากระทำความผิดจำเลยไม่มีความผิดฐานรับของโจร ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 357 (คำพิพากษาฎีกาที่ 657/2519)

จำเลยเข้าใจว่าเสารั้วของใจทักที่ขุดหลุมปักไว้อยู่ในที่ดินของจำเลย จำเลยจึงถอนออกโดยเจตนาใช้สิทธิตาม บ.พ.พ. มาตรา 1336, 1337 ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 358 (คำพิพากษาฎีกาที่ 89/2519)

ตอนที่ 6

การกระทำโดยประมาท

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 ได้อธิบาย “การกระทำโดยประมาท” ไว้ดังนี้ “ได้แก่ การกระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่” ฉะนั้นการกระทำโดยประมาทจะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. เป็นการกระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา
 2. กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์
 3. ผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่
- องค์ประกอบทั้ง 3 ข้อ พอที่จะพิจารณาได้ดังนี้

1. ต้องมิใช่กระทำโดยเจตนา

กล่าวคือ ผู้กระทำได้กระทำโดยรู้สำนึกของการกระทำแต่ผู้กระทำมิได้ประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลที่จะเกิดจากการกระทำดังกล่าวนี้

การกระทำความผิดโดยประมาทนั้นผู้กระทำได้กระทำโดยรู้สำนึกของการกระทำไม่ว่าจะเป็นการลงมือกระทำหรือละเว้นการกระทำก็ตามเพียงแต่ผู้กระทำมิได้ประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเท่านั้นแต่ถ้าหากเป็นการกระทำโดยไม่รู้สำนึกของการกระทำ เช่น กระทำโดยถูกสะกดจิตหรือในขณะที่ละเมอแล้ว ไม่ถือว่าเป็นการกระทำ แม้ว่าผู้กระทำจะมีได้ประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลก็ตามก็ไม่เป็นการกระทำโดยประมาท

การกระทำโดยประมาทกับเจตนาโดยยอมเล็งเห็นผลนั้นใกล้เคียงกันมาก จึงต้องพิจารณาจากเจตนาก่อนว่าผู้กระทำได้มีเจตนากระทำทั้งประสงค์ต่อผลและยอมเล็งเห็นผลหรือไม่ หากการกระทำนั้น ๆ ไม่เป็นการกระทำโดยเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลแล้ว จึงจะพิจารณาต่อไปว่าเป็นการกระทำโดยประมาทหรือไม่ ข้อแตกต่างอยู่ที่ว่าถ้าผู้กระทำเล็งเห็นผลแล้วว่าผลนั้นจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน เท่าที่จิตใจของบุคคลในฐานะเช่นนั้นจะเล็งเห็นได้ ก็เป็นเจตนาโดยยอมเล็งเห็นผล แต่ถ้าผู้กระทำคาดว่าผลอาจจะเกิดขึ้นโดยไม่แน่ว่าผลจะเกิดขึ้นหรือไม่ และคิดว่าถ้าจะเกิดขึ้นก็คงหลีกเลี่ยงได้ก็เป็นการกระทำโดยประมาท ตัวอย่างเช่น

ใช้ปืนยิงคนโดยเชื่อว่าอยู่ยงคงกะพันนั้นศาลฎีกากล่าวว่า “ความเชื่อในเรื่องอยู่ยงคงกะพันนั้นปราศจากเหตุผล ปืนเป็นอาวุธร้ายแรงซึ่งใคร ๆ ก็รู้อยู่ เมื่อเอาปืนจ่อยิงที่สะบักอันเป็นที่สำคัญย่อมเสี่ยงเห็นผลที่กระทำนั้นได้ว่า ถ้าปืนลั่นออกไปนั้นจะต้องตาย” จึงมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา มิใช่ประมาท (ฎีกาที่ 59/2502)

จำเลยขับรถยนต์แข่งรถบรรทุกซึ่งจอดอยู่ที่ขอบถนนด้านซ้ายในเส้นทางเดินรถของจำเลย ล้ำเข้าไปในเส้นทางของรถจักรยานที่กำลังสวนทางมา ตรงที่เกิดเหตุมีเส้นแบ่งแนวจราจรเป็นเส้นคู่ทึบ ห้ามขับรถคร่อมเส้น หรือล้ำออกนอกเส้นไปทางขวา เป็นเหตุให้รถทั้งสองคันชนกันในเส้นทางของรถจักรยานที่ร่วมจำเลยชอบที่จะใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอกับพฤติการณ์ โดยมองไปข้างหน้าว่ามียานพาหนะอื่นใดสวนทางมาหรือไม่ หรือหากมองไม่เห็นเพราะมีส่วนโค้งของถนนหรือสะพานบังอยู่ ก็ชอบที่จะชลอรถให้ช้าลง เมื่อเห็นว่าปลอดภัยแล้วจึงค่อยแซงรถที่จอดอยู่ขึ้นไป เมื่อจำเลยมิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นจึงเป็นความประมาทของจำเลย (ฎีกาที่ 2082/2517)

2. กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ การกระทำโดยประมาทนอกจากเป็นการกระทำโดยไม่เจตนาแล้ว ผู้กระทำจักต้องกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง หรือใช้ความระมัดระวังไม่เพียงพอ ตามบทบัญญัติของกฎหมาย มิได้จำกัดระดับความระมัดระวังไว้ว่าเพียงใดจึงจะถือว่าใช้ความระมัดระวังแล้ว หรือยังมีได้ใช้ความระมัดระวังแต่มีคำที่น่าสังเกต คือ **“บุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์”** ซึ่งกฎหมายถือเอาสภาพหรือสภาวะของบุคคลในขณะกระทำมาเป็นข้อวินิจฉัยว่าได้ใช้ความระมัดระวังเพียงไร

หรืออาจจะพูดง่าย ๆ ว่าบุคคลโดยทั่ว ๆ ไปในภาวะเช่นนั้นควรใช้ความระมัดระวังเพียงไร หากผู้กระทำได้ใช้ความระมัดระวังเพียงนั้นก็ถือได้ว่าเขาได้ใช้ความระมัดระวังแล้วซึ่งการนำเอาบุคคลทั่ว ๆ ไปในภาวะเช่นนั้นมาเปรียบเทียบจะต้องเป็นภาวะเช่นเดียวกันตามวิสัยและพฤติการณ์

2.1 วิสัย หมายความว่าถึงลักษณะ และสภาพของผู้กระทำเองว่าจะมีวิสัยที่จะใช้ความระมัดระวังได้เพียงใด

ก. วิสัยของคนธรรมดา ซึ่งอาจแยกออกเป็นอายุ เพศ ความพิการ การศึกษาอบรม ประสบการณ์แห่งชีวิต เช่น ผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ในชีวิตมามากย่อมมีความระมัดระวังได้ดีกว่าเด็ก หรือบางอย่างสตรีย่อมมีความระมัดระวังได้ดีกว่าบุรุษหรือบางอย่างบุรุษย่อมมีความระมัดระวังได้ดีกว่าสตรี เป็นต้น หรือการได้รู้ข้อเท็จจริงบางอย่างก็อาจเป็นเหตุให้เกิดความระมัดระวังได้ เช่น

รู้ว่าเป็นบรรจกระสุนก็ต้องใช้ความระมัดระวังมากขึ้นกว่าปืนไม่ได้บรรจกระสุน คนสายตาสั้นก็ต้องใช้ระดับความระมัดระวังอย่างคนสายตาสั้น แต่บางครั้งคนสายตาสั้น เด็ก คนพิการ หรือความเมา เหล่านี้ จะอ้างความเป็นคนสายตาสั้น เด็ก คนพิการ หรือความเมา มาเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบโดยประมาทไม่ได้ เช่น คนที่รู้ว่าตัวเองสายตาสั้นและลืมนำแว่นตาดัดตัวมาด้วยยังขึ้นขับรถ เพราะความสายตาสั้นยอมทำให้การขับรถมองไม่เห็นในระยะทางไกลได้ดีเท่ากับคนสายตาปกติ จึงไม่ควรขับรถในขณะที่ไม่ได้สวมแว่น หากยังขึ้นขับรถไปเมื่อมีเหตุเกิดขึ้นก็เป็นประมาทได้จะเถียงว่าได้ใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างดีเช่นเดียวกับคนสายตาสั้นทั่วไปแล้วไม่ได้ เพราะความประมาทเกิดขึ้นตั้งแต่เข้าขับรถโดยรู้ตัวเองว่าสายตาสั้น แล้วมิได้สวมแว่น

หรือคนเมาสุราก็ทำนองเดียวกันยอมขับรถยนต์ไม่ได้ดีเท่าคนปกติถ้ายังขึ้นเข้าไปขับจะเถียงว่าได้ขับรถดีเท่าที่คนเมาสุราจะขับได้แล้วไม่ได้เพราะตามวิสัยของวิญญูชนโดยทั่ว ๆ ไปแล้วหากเมาสุราแล้วไม่ควรขับรถ ความประมาทจึงเกิดขึ้นตั้งแต่ได้เข้าไปขับรถทั้งที่เมาสุรา เป็นต้น

ข. วิสัยของผู้มีวิชาชีพ ผู้มีวิชาชีพใด ก็ต้องใช้ความระมัดระวังอันเป็นวิสัยของผู้มีวิชาชีพนั้น ๆ จะพึงใช้โดยปกติ กล่าวคือจะต้องพิจารณาว่าผู้มีวิชาชีพนั้น ๆ โดยปกติสามารถใช้ความระมัดระวังเพียงใด ความระมัดระวังของผู้มีวิชาชีพนั้น ๆ ก็จะต้องใช้เพียงนั้นเช่น แพทย์ยอมใช้ความระมัดระวังในการประกอบกิจการแพทย์อย่างแพทย์จะใช้ความระมัดระวังอย่างบุคคลที่มีไซแพทย์ไม่ได้ วิศวกร หรือผู้ที่ประกอบวิชาชีพอื่น ๆ ก็ต้องใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่วิสัยของผู้ที่ประกอบวิชาชีพ

2.2 พฤติการณ์ หมายความว่าเหตุภายนอกตัวผู้กระทำ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ประกอบการกระทำ เช่น สภาพของรถแสงสว่างที่ถนนกลางวัน กลางคืน ความพลุกพล่านในการจราจร เหตุการณ์อยู่ในภาวะคับขัน เช่นเพลิงไหม้ โจรปล้น เหล่านี้เป็นต้น

นอกจากผู้กระทำจะต้องมีความระมัดระวังตามวิสัยแล้วยังจะต้องปรากฏว่าจะต้องมีความระมัดระวังตามพฤติการณ์อีกด้วย เพราะภายใต้พฤติการณ์ที่แตกต่างกันบุคคลยอมใช้ความระมัดระวังได้แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นคนธรรมดาหรือผู้มีวิชาชีพก็ตาม

3. ผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ หมายความว่าถ้าผู้กระทำขาดความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์ยังไม่เป็นการกระทำโดยประมาทจะเป็นการกระทำโดยประมาทต่อเมื่อผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังที่จักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ เช่น นาย ก.ขับรถไปตามถนนที่มีคนเดินพลุกพล่านด้วยความเร็วสูง ซึ่งอาจจะชนหรือเฉี่ยวคนที่เดินตามถนนได้โดยง่าย นาย ก.อาจใช้ความระมัดระวังด้วยการลดความเร็ว

ลงเพื่อมิให้เกิดเหตุร้ายขึ้นได้แต่ นาย ก.หาได้ลดความเร็วของรถลงไม่ เมื่อรถเกิดชนหรือเฉี่ยวคนเดินถนนจนได้รับบาดเจ็บการกระทำของนาย ก.จึงเป็นการกระทำความผิดโดยประมาท

ความรับผิดในการกระทำโดยประมาท

ตามปกติแล้วความประมาทมิได้เป็นเหตุให้ต้องรับผิดในทางอาญาโดยทั่ว ๆ ไปเหมือนเจตนาตามมาตรา 59 วรรคแรก แต่ที่จะต้องรับผิดเพราะเหตุที่ได้กระทำโดยประมาทนั้นก็ต่อเมื่อกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเพราะได้กระทำโดยประมาทไว้โดยเฉพาะเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายเห็นว่าผลที่เกิดขึ้นนั้นร้ายแรงพอที่จะต้องรับผิดทางอาญา

ส่วนในทางแพ่งความประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้ผู้กระทำต้องรับผิดทางสัญญาและหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 233 (ลูกหนี้จำต้องรักษาทรัพย์สินไว้ด้วยความระมัดระวังเช่นอย่างวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเองจนกว่าจะได้ส่งมอบทรัพย์สินนั้น) และมาตรา 420 (ผู้ใดจงใจ หรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ในทางละเมิดขนาดของความระมัดระวังก็มีได้แตกต่างกันว่า ในทางอาญาจะต้องมีมากกว่าในทางแพ่ง บางครั้งแม้ไม่ต้องรับผิดฐานกระทำโดยประมาททางอาญา แต่ยังคงต้องรับผิดในทางแพ่งเช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 433 (ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์ ท่านว่าเจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่สัตว์นั้น **เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าคนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยง การรักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์ หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่นหรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะต้องเกิดมีขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น) มาตรา 434 (ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องก็ดี หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอก็ดี ท่านว่าผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน **แต่ถ้าผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร** เพื่อป้องกันมิให้เกิดเสียหายจะนั้นแล้ว ท่านว่าผู้เป็นเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน) มาตรา 436 (บุคคลผู้อยู่ในโรงเรือนต้องรับผิดชอบ ในความเสียหายอันเกิดเพราะของตกหล่นจากโรงเรือนนั้น หรือเพราะกิ่งข้างของไปตกในที่อันมิควร) และมาตรา 659 (ถ้าการรับฝากทรัพย์สินเป็นการทำเปล่า ไม่มีบำเหน็จไซ้ร ท่านว่าผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังสงวนทรัพย์สิน ซึ่งฝากนั้นเหมือนเช่นเคยประพฤติในกิจการของตนเอง) เป็นต้น**

ดังได้ทราบแล้วว่าหลักในกฎหมายอาญาผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา การกระทำโดยประมาทเป็นการกระทำมิใช่โดยเจตนา แต่ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท เพราะกฎหมายเห็นว่าผลที่เกิดขึ้นจากการประมาทนั้นร้ายแรงพอที่จะต้องรับผิดชอบทางอาญา หากไม่กำหนดให้ผู้กระทำโดยประมาทรับผิดชอบในทางอาญาแล้วก็จะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสังคมโดยรวมหรืออีกนัยหนึ่งเป็นการป้องกันความเสียหายของสังคมส่วนรวมต่อผู้กระทำโดยประมาทนั่นเอง เช่น ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม มาตรา 205 (เจ้าพนักงานมีตำแหน่งหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ที่ต้องคุมขัง ทำให้ผู้ที่อยู่ในระหว่างคุมขังนั้นหลุดพ้นจากการคุมขังโดยประมาท ต้องรับโทษ)

ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน มาตรา 225 (ผู้ทำให้เกิดเพลิงไหม้โดยประมาท ต้องรับโทษ) มาตรา 239 (การกระทำในมาตรา 226 ถึง 237 เมื่อเป็นการกระทำโดยประมาท ต้องรับโทษความผิดต่อชีวิต) มาตรา 291 (กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายความผิดต่อร่างกาย) มาตรา 300 (กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส) ความผิดต่อเสรีภาพในร่างกาย) ความผิดลหุโทษ มาตรา 390 (กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ) เป็นต้น

แนวคำพิพากษาศาลฎีกาการกระทำโดยประมาท

จำเลยจุดเพลิงเผาสวนของจำเลย เพลิงลุกลามไปไหม้ต้นไม้ในสวนของผู้เสียหายซึ่งอยู่ติดกัน ย่อมเห็นได้ว่าเพลิงอาจลุกลามไปถึงเป็นความผิดฐานกระทำให้เพลิงไหม้โดยประมาท (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1021/2500)

ขับรถยนต์โดยไม่มีใบอนุญาต แต่ไม่ประมาท แม้ทับคนถึงตายก็ไม่ผิดฐานกระทำโดยประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 294/2501)

เมื่อจำเลยรู้ยู่่ว่า ผู้ตายกำลังโหนตัวอยู่ข้างนอกรถด้านขวาและกำลังมีรถสวนมาด้วยความเร็ว จำเลยก็ได้ชะลอความเร็วลงหรือหยุดรถ เพียงแต่หักรถหลบไปในระยะกระชั้นชิด ผู้ตายจึงถูกรถที่สวนมาเฉี่ยวถึงแก่ความตาย ถือได้ว่า เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และจำเลยอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ เช่นนี้ เป็นการกระทำโดยประมาท (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1068/2502)

เมื่อจำเลยรู้อยู่ว่า ผู้ตายกำลังโหนตัวอยู่ข้างนอกรถด้านขวาและกำลังมีรถสวนมาด้วยความเร็ว จำเลยก็ได้ชะลอความเร็วลงหรือหยุดรถ เพียงแต่ห้รถหลบไปในระยะกระชั้นชิด ผู้ตายจึงถูกรถที่สวนมาเฉี่ยวถึงแก่ความตาย ถือได้ว่า เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และจำเลยอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ เช่นนี้ เป็นการกระทำโดยประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 1068/2502)

การขับรถตามหลังรถคันอื่นนั้น ควรจะเว้นระยะให้ห่างมากพอที่จะหยุดรถได้ทันโดยไม่ชนรถคันหน้า ยังมีผู้ชนตลบกีย่อมจะต้องระมัดระวังเว้นระยะให้ห่างมากขึ้น เมื่อรถจำเลยไปชนรถคันหน้าเป็นเหตุให้คนตายถือได้ว่า จำเลยมีความผิดฐานประมาททำให้คนตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 127/2503)

จำเลยขับรถผิดทางเข้าไปชนรถผู้ที่เสียหายยับยี่ เพียงแต่ปรากฏว่า ผู้เสียหายไม่มีใบอนุญาตให้ขับขี่เท่านั้น ยังไม่เป็นเหตุที่จะทำให้ฟังว่า ผู้เสียหายประมาทเลินเล่อ (คำพิพากษาฎีกาที่ 206/2503)

เพียงแต่จำเลยถือปืนสายไปมาต่อหน้าคนหมู่มาก แล้วกระสุนลั่นโดยไม่ได้จ้องยิงผู้ใด คดีมีทางส่อให้วินิจฉัยได้ว่า จำเลยประมาทเลินเล่อทำปืนลั่นโดยไม่มีเจตนาจะเหนี่ยวไกปืน จึงลงโทษจำเลยฐานพยายามฆ่าคนไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1022/2503)

ได้ความว่าเรือของจำเลยไม่จุดโคมไฟในเวลาค่ำคืนแต่ได้เดินแอบฝั่งขวาของตนถูกต้องตามกฎหมาย ฝ่ายเรือที่มีผู้โดยสารมีตะเกียง 1 ดวง แต่แล่นไม่ถูกทางคือแล่นมากินทางของจำเลย และด้วยความเร็วบรรทุกคนโดยสารเพียบเกินอัตรา จึงมาชนกับเรือจำเลยซึ่งเดินถูกทางโดยเรือจำเลยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ทัน เพราะเห็นเรือสวนทางมาในระยะกระชั้นชิดทั้งปรากฏว่าการตายรายนี้ ถ้าผู้เสียหายไม่นั่งตอนหัวเรือก็คงไม่เกิดการตาย เช่นคนอื่น ๆ ทั้งหมดในเรือก็ไม่ตายเพียงแต่บางคนบาดเจ็บเล็กน้อยเท่านั้น ศาลฎีกาพิพากษาว่าความตายของผู้เสียหายไม่ได้เกิดจากการกระทำของจำเลย คดีไม่มีทางลงโทษจำเลยฐานทำให้คนตายโดยประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 1022/2503)

ฎีกาที่ 552/2504 โขนสินค้าเข้า ที่จำเลยยื่นต่อเจ้าพนักงานเป็นเท็จและเป็นการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีศุลกากร จำเลยจะอ้างว่าได้ประมาทเลินเล่อหรือเป็นเรื่องที่จำเลยเข้าใจผิดไม่ได้ทั้งสิ้น เพราะ พ.ร.บ. ศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 มาตรา 16 บัญญัติไว้ชัดแจ้งให้ถือว่า การกระทำดังที่ระบุไว้ในมาตรา 27 และ 99 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 นั้น เป็นความผิดแม้ผู้กระทำมิได้มีเจตนาหรือประมาทเลินเล่อ (คำพิพากษาฎีกาที่ 552/2504)

ฎีกาที่ 323/2507 จำเลยขับรถซึ่งห้ามล้อใช้การไม่ได้ ขึ้นสะพานเบี่ยงอันเป็นที่สูงแล้ว เครื่องยนต์ดับ รถถอยหลังลงมา จำเลยมองท้ายรถไม่เห็นเพราะมีสิ่งของที่บรรทุกมาในรถบัง รถชนราวสะพานเบี่ยงพลัดตกลงไปในคลอง คนโดยสารตายและบาดเจ็บถือว่าเป็นการกระทำโดยประมาท มิใช่เป็นเหตุนอกอำนาจของจำเลยหรืออุบัติเหตุ (คำพิพากษาฎีกาที่ 323/2507)

ฎีกาที่ 491/2507 รถยนต์โดยสารสองคันแล่นตามกันมา คันหนึ่งขอทางจะแซงขึ้นหน้า อีกคันหนึ่งไม่ยอมกลับเร่งความเร็วขึ้นเพื่อแกล้งรถคันที่ขอทาง รถยนต์ทั้งสองคันจึงได้แล่นแข่งกันมาด้วยความเร็วสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดในถนนซึ่งแคบและเป็นทางโค้งเป็นการเสี่ยงต่ออันตราย รถยนต์คันขอทางเฉี่ยวกับรถบรรทุกซึ่งจอดแอบข้างทางแล้วเข้าไปปะทะกับรถยนต์คันที่แข่งกันมานั้นตกถนนพลิกคว่ำ คนโดยสารได้รับอันตรายถึงสาหัส ต้องถือว่าคนขับรถยนต์โดยสารทั้งสองคันกระทำโดยประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 491/2507)

จำเลยที่ 2 ขับรถยนต์แข่งรถบรรทุกที่จำเลยที่ 3 ขับ แล้วเกิดไปเฉี่ยวกับล้อหลังของรถแทรกเตอร์ซึ่งจำเลยที่ 1 ขับสวนทางมาเป็นเหตุให้รถแทรกเตอร์เสียหลักขวางถนน รถแทรกเตอร์จึงถูกรถบรรทุกชน ทำให้คนบนรถแทรกเตอร์ถึงแก่ความตายและบาดเจ็บสาหัส ดังนี้ การตายและบาดเจ็บสาหัสย่อมเป็นผลโดยตรงจากความประมาทของจำเลยที่ 2 ผู้เดียว จำเลยที่ 1 และที่ 3 ไม่มีความผิด (คำพิพากษาฎีกาที่ 534/2511)

จำเลยขับรถประจำทางมาตามถนน เห็นรถบรรทุกแล่นสวนทางมาในระยะกว่า 50 เมตร ในลักษณะผิดปกติ คือแล่นกินทางเข้ามามีความเร็วสูงและสายไปมาเช่นนี้ จำเลยควรมีหน้าที่หยุดรถหรือชะลอรถแอบเข้าข้างทาง แต่คงวิ่งต่อไป เพิ่งจะห้ามล้อเมื่ออยู่ห่างกันในระยะ 7-8 เมตร แล้วหักรถหลบไปทางขวาเป็นเหตุให้ชนรถบรรทุกมีคนตายและบาดเจ็บถือว่าเป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นจำเลยจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และจำเลยอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้พอเพียงไม่ จำเลยจึงมีความผิดฐานประมาททำให้คนตายและบาดเจ็บ (คำพิพากษาฎีกาที่ 761/2511)

จำเลยขับรถด้วยความประมาท ชนเสาไม้ที่ปักริมทางแฉลบจะไปชนเสาไฟฟ้าอย่างแรง อันเป็นการหวาดเสียวและใกล้อันตราย ดังนั้นการที่ผู้ตายกระโดดลงจากรถในระยะกระชั้นชิดกับที่รถยนต์จะชนเสาไฟฟ้าเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายอันเกิดขึ้นเฉพาะหน้าและถึงแก่ความตาย ถือว่าเป็นผลอันเกิดใกล้ชิดกับเหตุที่จำเลยขับรถด้วยความประมาท จำเลยจึงมีความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 1436/2511)

จำเลยใช้เส้นลวดที่ไม่มีวัตถุใด ๆ ห่อหุ้มซึ่งทางด้านบนของรี้วไม้โรงภาพยนตร์ของจำเลย แล้วปล่อยกระแสไฟฟ้า 220 โวลต์ไปตามเส้นลวดนั้น เพื่อป้องกันมิให้คนข้ามรี้วเข้าไปดูภาพยนตร์ ทางรูปโรงภาพยนตร์เป็นการกระทำที่จำเลยมิได้มีเจตนาฆ่าแต่มีเจตนาทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 290 มิใช่เป็นการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ประชุมใหญ่ที่ 1999/2511)

จำเลยได้รับมอบปืนสั้นจากผู้ที่ยึดได้ จำเลยเชื่อโดยสุจริตว่าไม่มีกระสุนบรรจุอยู่จึงพกเหน็บไว้ที่เอว จำเลยนั่งพักอยู่พอขยับท่าจะลุกขึ้นพร้อมกับขยับเข็มขัดให้สูงขึ้น ปืนสั้นขึ้น 1 นัด กระสุนปืนพุ่งลงกระทบมัน้ำงแลลบไปถูกผู้เสียหายดังนี้ จะเอาผิดแก่จำเลยฐานกระทำโดยประมาทไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 594/2507)

จำเลยที่ 2 ขับรถจะเลี้ยวขวาเข้าทางแยก แต่มิได้ระมัดระวังหยุดรอในทางวิ่งของตน กลับไปหยุดรอแล้วเข้าไปในทางของจำเลยที่ 1 เป็นที่กีดขวางการจราจรของรถจำเลยที่ 1 แต่จำเลยที่ 1 ขับรถเร็วมาก เมื่อจะผ่านทางแยกเห็นรถจำเลยที่ 2 อยู่ห่างประมาณ 8 เมตร ก็มีได้หยุดหรือหักหลบ จนเหลือระยะประมาณ 4 เมตร จึงเบรค แต่ก็หยุดรถไม่ทัน ไม่อาจลดความเร็วพอจะหักหลบไปได้ รถทั้งสองคันจึงชนกัน ทำให้คนในรถของจำเลยที่ 2 ตาย ถือว่าจำเลยทั้งสองขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 410/2508)

จำเลยขับรถผ่านที่แยกด้วยความเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้และไม่ชะลอให้ช้าลงบ้าง เป็นเหตุให้ชนกับอีกคันหนึ่ง ซึ่งขับล้าเข้าไปในสี่แยกโดยฝ่าฝืนเครื่องหมายหยุด ดังนี้ ย่อมถือได้ว่าจำเลยกระทำการโดยประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 1250/2508)

จำเลยเป็นตำรวจได้รับมอบปืนสั้นกระบอก 1 จากผู้ที่ยึดได้ จำเลยเชื่อโดยสุจริตว่าไม่มีกระสุนบรรจุอยู่จึงพกเหน็บไว้ที่เอว จำเลยนั่งพักอยู่ที่ม้ายาว พอขยับท่าจะลุกขึ้นพร้อมกับขยับเข็มขัดให้สูงขึ้นปืนสั้นขึ้น 1 นัด กระสุนปืนพุ่งลงกระทบมัน้ำงแลลบไปถูกผู้เสียหาย ดังนี้จะเอาผิดแก่จำเลยฐานกระทำโดยประมาทมิได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 594/2509)

ในกรณีที่รถแล่นคนละช่องต้องรักษาช่องทางเดินรถของตน เมื่อจะเปลี่ยนช่องต้องระวังมิให้กีดขวางรถที่แล่นอยู่ในช่องนั้น ๆ เมื่อจะเลี้ยวรถทางซ้ายจะต้องแล่นชิดขอบทางด้านซ้าย จะเลี้ยวได้เมื่อสามารถกระทำได้โดยปลอดภัย ถ้าหากแล่นเข้าไปกีดขวางในช่องทางเดินรถอื่นแล้วเกิดอันตรายขึ้นเพราะการกระทำของตนจะต้องรับผิดชอบ เมื่อให้สัญญาณเลี้ยวแล้วจะเลี้ยวทันทีไม่ได้เพราะไม่สามารถจะป้องกันอันตรายได้ จำเลยที่ 1 ขับรถเข้ามาขวางทางแล่นในช่องจำเลยที่ 2 โดยกระชั้นชิด

แม้จะขับรถเร็วน้อยกว่าก็ต้องชนอยู่นั่นเอง หาใช่เป็นความประมาทของจำเลยที่ 2 ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 717/2509)

การที่จำเลยติดตามขับไล่คนร้ายไป แล้วใช้ปืนยิงคนร้ายแต่กระสุนปืนไปถูกผู้เสียหายนั้น เป็นการกระทำที่จำเลยได้มีเจตนาจะกระทำต่อบุคคล 1 แต่ผลของการกระทำเกิดขึ้นแก่อีกบุคคล 1 โดยพลาดไป ตามมาตรา 60 ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยเจตนาแก่บุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้น การกระทำความผิดของจำเลยไม่เป็นการกระทำโดยประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 784/2509)

จำเลยไม่ได้ขับรถเร็วและทางที่ขับมานั้นเป็นทางจำกัดบังคับให้ขับโดยข้างหนึ่งเป็นคลอง อีกข้างหนึ่งเป็นเขา จะขับให้ห่างคลองไปอีกไม่ได้เพราะติดเขา การที่ล้อพ่วงเอียงก็เนื่องจากที่ตรงนั้นเป็นหลุม เอาหินกองไว้ หินแตกเป็นเหตุให้ระดับล้อที่ผ่านไปทรุดต่ำลง และรถคันที่จำเลยขับมาก็ไม่คว่ำ ถ้าผู้ตายไม่ด่วนตัดสินใจกระโดดลงจากรถเหมือนคนอื่นก็คงไม่ได้รับอันตรายแต่อย่างใด ดังนี้ หาใช่ความประมาทของจำเลยไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 114/2510)

ผู้เสียหายขับรถจักรยานยนต์แล่นตามหลังรถจำเลยไปทางเดียวกันรถของผู้เสียหายแล่นอยู่ในช่องเดินรถด้านขวา ส่วนรถของจำเลยแล่นอยู่ในช่องเดินรถด้านซ้ายรถของจำเลยออกไปทางช่องเดินรถด้านขวาอย่างกระชั้นชิด รถของผู้เสียหายที่แล่นตามหลังไม่สามารถหลบหลีกได้เป็นเหตุให้ชนกันแล้วรถของผู้เสียหายแฉลบล้มลงตัวผู้เสียหายกระเด็นไปถูกรถยนต์ซึ่งแล่นสวนทางมาตันครูดไปตามถนน ทำให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัส ดังนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส (คำพิพากษาฎีกาที่ 762/2510)

จำเลยนำปืนแก๊ปชนิดทำขึ้นเองซึ่งไม่มีความมั่นคงแข็งแรงไปวางพิงไว้ที่ฝาห้องใกล้ประตูเข้าออกโดยบรรจุแก๊ปดินปืนกระสุนปืนทั้งยังได้ขึ้นไกปืนไว้อีกด้วย การกระทำความผิดดังกล่าวเห็นได้ว่าเสี่ยงอันตรายเพราะหากถูกระแทกกระเทือนเข้าปืนก็จะลั่นออกไป จึงหาใช้วิสัยของปกติชนจะพึงกระทำไม่ - เมื่อจำเลยปิดประตูห้องโดยแรง ปืนลั่นกระแทกพื้นทำให้ปืนลั่น กระสุนปืนถูกผู้เสียหายซึ่งอยู่ใกล้เคียงบริเวณนั้นได้รับอันตรายสาหัส จำเลยย่อมมีความผิดฐานกระทำโดยประมาทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 300 (คำพิพากษาฎีกาที่ 779/2510)

จำเลยที่ 1 เป็นนักเรียนหัดขับรถยนต์ ยังไม่ได้รับใบอนุญาตขับที่จำเลยที่ 2 ได้รับใบอนุญาตขับที่ แต่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตเป็นครูฝึกสอนขับรถยนต์นั่งควบคุมไปถนนที่จำเลยหัดขับไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นถนนสำหรับฝึกหัดขับรถยนต์ ขณะเกิดเหตุถนนตอนนั้นมีผู้คนพลุกพล่านฝนตกถนนลื่น จำเลยที่ 1 ขับรถหักหลบรถสามล้อเครื่องไม่ทัน จำเลยที่ 2 ต้องเข้าช่วยถือพวงมาลัย และให้จำเลย

ที่ 1 ปล่อยมือ แต่เท้าจำเลยที่ 1 ยังเหยียบคันเร่งน้ำมันอยู่ จำเลยที่ 2 หักพวงมาลัยเบนขวาเพื่อ
ให้หันสามล้อเครื่องเป็นเหตุให้รถพุ่งข้ามถนนชนคนถึงบาดเจ็บและตาย เช่นนี้ เป็นการกระทำ
โดยประมาทของจำเลยทั้ง 2 คน (คำพิพากษาฎีกาที่ 1199/2510)

ถ้าจำเลยที่ 1 ไม่ขับรถเร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้รถก็จะไม่ชนกันส่วนจำเลยที่ 2
นั้น ถ้ารอให้รถของจำเลยที่ 1 ซึ่งขับมาทางตรงผ่านไปก่อนรถก็จะไม่ชนกัน การที่เกิดชนกันขึ้น
จึงเป็นผลโดยตรงจากความประมาทของจำเลยทั้งสองที่ไม่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกฎหมาย จึง
เป็นความผิดด้วยกันทั้งคู่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1326/2510)

การวินิจฉัยว่าจำเลยขับรถโดยประมาทหรือไม่นั้น ศาลย่อมพิจารณาเอาจากการกระทำของ
จำเลยฝ่ายเดียวเป็นเครื่องวินิจฉัย อีกฝ่ายหนึ่งจะประมาทหรือไม่ ไม่สำคัญ (คำพิพากษาฎีกาที่
94-95/2512)

จำเลยถือปืนแก๊ปยาวบรรจุกระสุนไว้พร้อมที่จะยิงได้ เดินตามหลังผู้ตายห่างราว 5 เมตร
ในป่าซึ่งมีเถาวัลย์อยู่ตามเส้นทางที่เดินโดยหันปากกระบอกปืนไปทางผู้ตายในท่าคองเป็นเอาปาก
กระบอกไปข้างหน้า เพียงแต่ใช้ยางในรถบิดรุมหนูกับนกปืนมิให้กระทบกับแก๊ปที่สวมติดอยู่กับ
รุมหนูก่อนนั้น ไม่ระมัดระวังมิให้นกปืนเกี่ยวกับเถาวัลย์อันจะเป็นเหตุให้ปืนลั่นขึ้นได้ นกปืนไป
เกี่ยวกับเถาวัลย์ทำให้ปืนลั่นกระสุนปืนถูกผู้ตายที่บริเวณก้นคอด้านหลังถึงแก่ความตาย จำเลยมี
ความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 860/2512)

จำเลยขับรถยนต์ซึ่งมีห้ามล้อเท้าชำรุดและห้ามล้อมือใช้การไม่ได้เมื่อมีเหตุฉุกเฉินเพราะ
รถข้างหน้าชะลอความเร็วลง จำเลยไม่สามารถหยุดรถได้ทันที จึงหักหลบรถคันหน้านั้นและไป
ชนรถสามล้อซึ่งผู้ตายจอดอยู่ข้างถนน เป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย จำเลยย่อมมีความผิดฐานขับ
รถยนต์โดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 979/2513)

จำเลยที่ 1 และที่ 2 ขับเรือเล่นมาตรงกลางลำน้ำด้วยความเร็วสูง เมื่อใกล้จะสวนกัน
เรือทั้งสองแล่นเกือบเป็นเส้นตรงเข้าหากันในลักษณะน่ากลัวจะเกิดโศกนาฏกรรมแม้จำเลยที่ 2 จะเบน
หลักไปทางขวามืออันเป็นปฏิบัติตามกฎกระทรวง (พ.ศ. 2498) ออกตามความใน พ.ร.บ.ป้องกัน
เรือโศกนาฏกรรม พ.ศ. 2497 ข้อ 19 (ก) ก็ตามแต่จำเลยที่ 2 ก็มีได้ลดความเร็วกลับขับเบนหลักไปทาง
ขวาในระยะกระชั้นชิดส่วนจำเลยที่ 1 ก็มีได้ลดความเร็ว ทั้งมิได้เบนหลักไปทางขวา แต่คงแล่น
เรือตรงไป เรือจำเลยที่ 2 จึงชนตรงกราบเรือของจำเลยที่ 1 เป็นเหตุให้ผู้โดยสารในเรือจำเลย
จำเลยที่ 1 ถึงแก่ความตายและบาดเจ็บ เช่นนี้ แสดงว่าจำเลยทั้งสองมีความประมาทปราศจาก

ความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นจำเลยทั้งสองซึ่งขับขี่รถยนต์สวนทางกันจักต้องมีตามวิสัย และพฤติการณ์ จำเลยทั้งสองจึงต้องมีความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และบาดเจ็บ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1282/2514)

ขับรถยนต์บรรทุกด้วยอัตราความเร็วไม่เกิน 60 กม. ต่อชั่วโมงเมื่อจะขับผ่านสวนรถยนต์ โดยสารซึ่งจอดหยุดส่งคนโดยสารก็ได้ให้สัญญาณแตร และเมื่อเห็นเด็กโดยสารวิ่งออกมาจากท้ายรถโดยสารก็ได้แตะห้ามล้อทันที การที่รถยนต์บรรทุกชนเด็กคนนั้นถึงแก่ความตายจะถือว่าประมาท ทำให้คนตายยังไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 56/2515)

จำเลยเมาสุรา ผู้เสียหายเข้าไปบอกให้จำเลยกลับบ้าน และขอปิ่นมาเก็บ จำเลยเอี้ยวตัว จะชักปิ่นออกจากซองมาให้ แต่ผู้เสียหายกลับเข้าไปกอดมือจำเลยไว้ไม่ให้ดึงปิ่นออกมา เป็นเหตุให้นิ้วของจำเลย พลัดไปถูกโกปิ่น ปิ่นลั่นถูกผู้เสียหาย เห็นว่าพฤติการณ์ที่เกิดปิ่นลั่นขึ้นเป็นการกระทำของผู้เสียหายที่เสี่ยงภัยไปกอดมือจำเลยไว้ไม่ยอมให้จำเลยดึงปิ่นออกมาจึงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยกระทำโดยประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 238/2515)

จำเลยขับรถยนต์ไปตามถนนหลวง รถที่จำเลยขับมีสภาพเก่าชำรุดมีอุปกรณ์ไม่ครบถ้วน และไม่มั่นคงแข็งแรง แล้วน็อกขาดล้อหน้าขวาหลุด รถจำเลยแล่นไปชนรถผู้อื่นเป็นเหตุให้คนในรถนั้นถึงแก่ความตายถือได้ว่า จำเลยกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1507/2515)

จำเลยพกปืนซึ่งมีกระสุนบรรจุอยู่ที่กระเป๋ากางเกงด้านหลัง ต่อมาผู้ตายคว่ำปืนของจำเลยไป จำเลยแย่งปืนกับผู้ตาย นิ้วมือของจำเลยถูกโกปิ่น ปิ่นลั่นถูกผู้ตายถึงแก่ความตาย เช่นนี้เห็นว่า การที่ปิ่นลั่นเกิดจากการแย่งปืนระหว่างจำเลยกับผู้ตายจำเลยมีความชอบธรรมที่จะแย่งปืนของจำเลยคืนได้ ผู้ตายไม่มีสิทธิอันใดที่จะคว่ำปืนไปจากจำเลยและแย่งปืนของจำเลยและในการแย่งปืน จำเลยก็ไม่อาจระมัดระวังไม่ให้นิ้วมือไปถูกโกปิ่นได้ เพราะเป็นปืนพกขนาดเล็ก จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยกระทำโดยประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 3378/2516)

จำเลยขับเรือเปิดขนาดใหญ่มีกำลัง 10 แรงม้า เล่นตัดกระแสน้ำซึ่งทำให้เรือเล่นช้า เรือหางยาวมีกำลัง 25 แรงม้า เล่นตามกระแสน้ำมาทางขวาด้วยความเร็วสูง คนขับเรือหางยาวประมาท เป็นเหตุให้เรือทั้งสองชนกัน มีคนตายแม้ตามกฎหมายกระทำรัง (พ.ศ. 2498) ออกตามความใน พ.ร.บ. ป้องกันเรือโดนกัน พ.ศ. 2497 หมวด 3 ข้อ 20 จำเลยจะต้องหลีกเลี่ยงให้เรือหางยาวก็ตามแต่เพราะเรือหางยาวแล่นมาด้วยความเร็วและประมาทในระยะกระชั้นชิด เป็นการพันวิสัยที่จำเลยจะแล่นเรือ

หลีกเลี่ยงให้เรือหางยาวได้ การที่จำเลยไม่หลีกเลี่ยงให้เรือหางยาว จึงไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎกระทรวงดังกล่าว จำเลยไม่มีความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 3426/2516)

จำเลยขับรถยนต์แข่งรถบรรทุกซึ่งจอดอยู่ที่ขอบถนนด้านซ้ายในเส้นทางเดินรถของจำเลย ล้ำเข้าไปในเส้นทางของรถจักรยานที่กำลังสวนทางมา ตรงที่เกิดเหตุมีเส้นแบ่งแนวจราจรเป็นเส้นคู่ทึบ ห้ามขับรถคร่อมเส้นหรือล้ำออกนอกเส้นไปทางขวา เป็นเหตุให้รถทั้งสองคันชนกันในเส้นทางของรถจักรยาน จำเลยชอบที่จะใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอกับวิสัยและพฤติการณ์ โดยมองไปข้างหน้าว่ามียานพาหนะอื่นใดสวนทางมาหรือไม่ หรือหากมองไม่เห็นเพราะมีส่วนโค้งของถนนหรือสะพานบังอยู่ ก็ชอบที่จะชะลอรถให้ช้าลง เมื่อเห็นว่าปลอดภัยดีแล้วจึงค่อยแข่งรถที่จอดอยู่ขึ้นไป เมื่อจำเลยมิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นว่านี้ จึงนับว่าเป็นความประมาทของจำเลยหาใช่อุบัติเหตุไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 2082/2517)

จำเลยขับรถยนต์บรรทุกหินด้วยความเร็วประมาณ 70 ไมล์ต่อชั่วโมง ผ่านทางแยกซึ่งมีคันพลุกพล่านและแข่งรถยนต์บรรทุกซึ่งจอดริมถนนห่างทางแยกประมาณ 5 วา เป็นการขับรถด้วยความประมาท แม้จะปรากฏว่ารถยนต์วิ่งเข้ามาเฉี่ยวรถจำเลยในเส้นทางของรถจำเลย ก็ไม่ทำให้จำเลยหันผิดไปได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 280/2518)

คนโดยสารเรือยนต์ตกน้ำเรือถอยหลังไปช่วยทำให้ใบจักรฟันคนที่ตกน้ำตายแทนที่จะโยนชูชีพลงไปช่วยตามข้อบังคับการเดินเรือเป็นการขาดความระมัดระวังตามควรแก่เหตุการณ์และนายท้ายผู้ประกอบวิชาชีพเดินเรือควรได้คาดคิดจึงเป็นประมาททำให้คนตาย ตามมาตรา 291 ประมวลกฎหมายอาญา (คำพิพากษาฎีกาที่ 1563/2521)

จำเลยจับเต่าผู้เสียหายยกขึ้นแล้วผลักลงกับพื้นแข็งเป็นอันตรายเป็นเหตุให้เต่าตาย น่าจะเป็นเรื่องหยอกล้อกันไม่ทันนึกถึงผลไม่มีเจตนาทำร้ายแต่เป็นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 300 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1814/2522)